

Södertörns Högskola
Institutionen för ekonomi och företagande
Företagsekonomi
Magisteruppsats 10 poäng
Handledare: Bengt Lindström
Vårterminen 2007

Miljöredovisning

– Granskning av åtta internationella företags redovisning
och utveckling

Författare:

Melissa Melki 841101

Alev Korkmaz 840306

Sammanfattning

Miljöfrågor har alltid präglat människans tillvaro men idag är miljöfrågorna mer centrala i alla diskussioner. Det talas mycket om vad som väntar den framtida miljön om inget görs. I median kan man läsa, göra och se vad som kommer att ske om vi inte tar vårt ansvar och förändrar vårt sätt att tänka och agera. Hela samhället måste ta sitt ansvar om miljön ska kunna återhämta sig efter alla skador som den lider av.

För tio år sedan var miljöredovisning ett obegripligt ord. Under en kort tid har detta ändrats. Företagens miljöredovisningar till allmänheten har väckt stor uppmärksamhet. Störst uppmärksamhet har olika tävlingar fått för ”bästa miljöredovisning”. Människornas intresse har ökat. Alla är mer medvetna om hur viktigt det är att vi värnar om miljön, intressenterna vill veta i vad mån företagen gör något åt sina miljöavfall och miljöbelastning. Även intresset hos finansanalytiker har ökat då de vill se nya utgångspunkter för att bedöma aktiens och företagets värde.

Huvudsyftet med uppsatsen är att analysera hur företagen går tillväga med deras miljöredovisning och jämföra deras årsredovisningar med tillämning av GRI-modellen. Delsyftet är att beskriva hur förändringen av miljöinformationen ser ut för år 2001-2005. Modellen har femton kriterier som man nivåsätter i sin bedömning. Det innebär att informationen i årsredovisningarna bedöms efter kvalitet. Vi använder oss av Scantias årsredovisning, som har fått pris för bästa miljöredovisning enligt GRI modellen (se vidare sid.17). Scantias årsredovisning hjälper oss i den subjektiva bedömningen av nivåerna då vi har möjlighet att kunna jämföra. De företag vi granskar är Samsung, Nokia, Sony, Philips, Siemens, Panasonic, Toshiba och Electrolux. Vi undersöker dessa företag för att erhålla ett resultat som kan bedömas på ett enhetligt sätt för en specifik bransch, som i vårt fall är elektronik branschen.

Vi har analyserat informationen med tillämpning av GRI modellen och kommit fram till följande:

Företagen har generellt utvecklats positivt enligt GRI modellen mellan år 2001-2005. På senare år har de börjat ta hänsyn till sina intressenter på ett annat sätt. Förr var resultatet i fokus då man ville ge en bra bild av sig till aktieägarna och de finansiella aktörerna, numera vill man även visa sitt engagemang till viktiga frågor som berör alla.

Innehållsförteckning

1. Introduktion.....	5
1.1 Bakgrund.....	5
1.2 Problemformulering.....	8
1.2.1 Frågeställningar	10
1.3 Syfte	10
1.4 Avgränsning.....	10
2. Metod.....	12
2.1 Val av metod	12
2.1.1 Kvalitativ och kvantitativ data	12
2.2 Datainsamling	13
2.2.2 Litteratur.....	13
2.2.3 Årsredovisningar	13
2.2.4 Intervju	14
2.4 Kritisk granskning av metoden.....	14
2.4.1 Reliabilitet	14
2.4.2 Validitet.....	15
2.5 Referensram.....	15
3. Teori.....	17
3.1 Institutionell teori.....	17
3.2 Intressentmodellen	17
3.3 Företagens miljöredovisning	23
3.4 Riktlinjer vid miljöredovisning.....	24
3.4.1 GRI.....	24
3.5 Tidigare forskning.....	27
3.5.1 Vetenskapliga artiklar	27
3.5.2 Rapporter	30
4. Empiri.....	31
4.1 Scantias miljöredovisning	31
4.2 Tillvägagångssätt av tillämpning av GRI modellen	32
4.2.1 Tillämpning av GRI-modellen för år 2001	33
4.2.2 Tillämpning av GRI-modellen för år 2002	34
4.2.3 Tillämpning av GRI-modellen för år 2003	36
4.2.4 Tillämpning av GRI-modellen för år 2004	37
4.2.5 Tillämpning av GRI-modellen för år 2005	38
4.2.6 Sammanställning av företagens snitt.....	39
4.3 Sammanställning av intervjuer	40
4.3.1 Mona Magnusson & Maria Ohlman, Naturvårdsverket.....	40
4.3.2 Ulrika Eliason, Miljöansvarig, Samsung.....	40
5. Analys	41
5.1 Företagen.....	41
5.1.1 Samsung	41
5.1.5 Siemens	46
5.1.6 Panasonic.....	47
5.1.7 Toshiba	49
5.1.8 Electrolux	51
5.2 Sammanställning av miljöredovisningens utveckling.....	53
5.2.1 Förändringen av miljöredovisningen för alla företag.....	53
5.2.2 Företagens utveckling av punkt 4 enligt GRI-modellen	55

5.2.3 Företagens utveckling av punkt 5 enligt GRI-modellen	56
6. Slutsats	57
6.1 Slutsatser	57
6.2 Kritisk granskning	59
6.3 Förslag på fortsatt arbete	60
Källförteckning	61
Bilagor	64
Bilaga 1. Definitioner och förkortningar.....	64
Bilaga 2. Lagar och regler	65
Bilaga 3. Intervju med Mona Magnusson, Maria Ohlman Naturvårdsverket.....	67
Bilaga 4. Intervju med Ulrika Eliason, Miljöansvarig, Samsung	69
Bilaga 5. Naturvårdsverket	71
Bilaga 6. Samsung	72
Bilaga 7. Nokia.....	74
Bilaga 8. Sony.....	76
Bilaga 9. Philips	78
Bilaga 10. Siemens	80
Bilaga 11. Panasonic.....	82
Bilaga 12. Toshiba	84
Bilaga 13. Electrolux	86

Figurförteckning

Figur 1 : Referensram	15
Figur 2: Intressentmodellen.....	18
Figur 3: Tillämpning av GRI år 2001.....	33
Figur 4: Tillämpning av GRI år 2002.....	34
Figur 5: Tillämpning av GRI år 2003.....	36
Figur 6: Tillämpning av GRI år 2004.....	37
Figur 7: Tillämpning av GRI år 2005.....	38
Figur 8: Företagens snitt	39
Figur 9: Förändringen av kriteriesnittet för Samsung år 2001-2005	41
Figur 10: Förändringen av kriteriesnittet för Nokia år 2001-2005	43
Figur 11: Förändringen av kriteriesnittet för Sony år 2001-2005.....	44
Figur 12: Förändringen av kriteriesnittet för Philips år 2001-2005.....	45
Figur 13: Förändringen av kriteriesnittet för Siemens år 2001-2005	46
Figur 14: Förändringen av kriteriesnittet för Panasonic år 2001-2005.....	47
Figur 15: Förändringen av kriteriesnittet för Toshiba år 2001-2005.....	49
Figur 16: Förändringen av kriteriesnittet för Electrolux år 2001-2005.	51
Figur 17: Förändringen av snittet för företagen mellan år 2001 och 2005.	53
Figur 18: Sammanställning av snittet i punkt fyra	55
Figur 19: Sammanställning av snittet i punkt fem	56

1. Introduktion

1.1 Bakgrund

Miljöfrågor har alltid funnits men med tiden har de fått en allt större plats i diskussionerna. Idag är miljöfrågorna väldigt aktuella då man med stor sannolikhet vet vad som väntar miljön. Radikala förändringar måste ske i alla hushåll och i hela samhället. Miljöfrågorna påverkar alla i samma utsträckning och därför krävs det ett samarbete och regler som kan hjälpa oss att motverka miljökatastroferna. Alla måste ta sin del av ansvaret.

Människans verksamheter och sysslor har länge påverkat miljön. Först vid Industrialiseringen i Europa och Nordamerika har människans påverkan på miljön setts som ett problem. Utsläpp av avfall och föroreningar ökade parallellt med nyttjandet av jordens resurser.¹ Sådana produktionsfaktorer bidrar till människors välfärd och välbefinnande. En sämre miljö och brist på naturresurser leder till ett stort samhällsproblem och sämre livskvalitet.²

Den ökade förståelsen för miljöarbete och miljömedvetenhet ledde inte till att politiker uppmärksammade frågorna förrän vid slutet av 1960-talet. Sverige tog initiativet till den första internationella miljökonferensen The United Nations Conference on the Human Environment (UNCHE), FN konferensen hölls därför i Stockholm 1972. Där antogs miljödeklarationen och ett miljöprogram upprättades.³ Även om konferensen väckte stor uppmärksamhet så kände sig företagsledningarna inte så berörda.⁴

Diskussionerna tog inte slut. Begreppet hållbar utveckling fick genomslag 1987 då rapporten ”Vår gemensamma framtid” kom. Enligt den var definitionen ”utveckling som möter dagens behov utan att förstöra förutsättningarna för kommande generationer att lösa sina behov”. Definitionen fastställdes av Brundtlandskommissionen. Rapporten kritiserades av många bl a av U-länderna då man ansåg att den var motstridig och att den propagerade för den västerländska uppfattningen av utvecklingen. Rapporten sågs ändå som en stor framgång. Det

¹ Corell, E, Söderberg, H, *Från miljöpolitik till hållbar utveckling*, Sid. 9

² Brännlund, R, Kriström, B, *Miljöekonomi*, Sid. 14

³ Corell, E, Söderberg, H, *Från miljöpolitik till hållbar utveckling*, Sid. 18

⁴ Bergström Sören, *Utvärdering av årsredovisningslagens regler om miljöredovisning*, Sid. 8

ledde till att miljöutvecklingen hamnade på en internationell nivå och kom att bli huvudtemat i Riokonferensen 1992.⁵

Det var en stor konferens om miljö och utveckling där dokumentet Agenda 21 upprättades. Det är ett dokument där aktionsplanen för en hållbarutveckling redogörs. För att planen ska implementeras så inrättades även en kommission.⁶ Än idag träffas man och har sådana konferenser och fortfarande ökar medvetenheten om miljöproblemet. Miljöfrågorna diskuteras på många nivåer såväl som på internationell, nationell, regional samt på en lokalnivå.⁷

Debatter om miljöfrågor har tagit en allt större plats och det visas allt mer i medier. Man hör, läser och ser hur miljön har förändrats under en kort period. Det är nu på senare tid som man har tagit miljöfrågorna på allvar. Med miljöns negativa utveckling i åtanke och den ökade informationen som pumpas ut från median till allmänheten påverkas alla berörda parter. Stora företag började anställa miljökunniga för att rätta till sina brister och möta kritiken från allmänheten. Allt fler företag, stora som små, såg miljöfrågan som en grund för nya och lönsamma utvecklingsstrategier. Miljöfrågorna hanterades som viktiga, även om man inte var så miljöengagerad.

För tio år sedan var miljöredovisning ett obegripligt ord. Under en kort tid har detta ändrats och företagens miljöredovisningar till allmänheten har väckt stor uppmärksamhet. Störst uppmärksamhet har olika tävlingar fått för ”bästa miljöredovisning”. Människornas intresse har ökat då de vill veta vad företagen gör med sitt miljöavfall och sin miljöbelastning. Inte bara allmänhetens intresse har ökat utan även finansanalytikers, då de vill kunna se nya utgångspunkter för att bedöma aktiens och företagens värde.⁸

Företagen informerar gärna om sitt miljöengagemang för att förbättra sina kundrelationer.⁹ Det kan de göra i företagens förvaltningsberättelse i årsredovisningarna. Då uppfylls redovisningslagens krav som säger att företagen ska redovisa väsentlig information och

⁵ Corell, E, Söderberg, H, *Från miljöpolitik till hållbar utveckling*, Sid. 29

⁶ Ibid. Sid. 20

⁷ Ibid. Sid. 9

⁸ Bergsström, S, Catasús, B, Ljungdahl, F, *Miljöredovisning*, sid. 5

⁹ Bergström Sören, *Utvärdering av årsredovisningslagens regler om miljöredovisning*, Sid. 9

företagens egna intressen.¹⁰ Väsentlig information kan handla om allt möjligt beroende på vad företagen vill framhäva.

Miljö- och hållbarhetsfrågorna på den internationella nivån är inte lika systematiskt samordnade i ett regelverk med detaljer som på den nationella nivån i Sverige. De bestämmelser som styrs av miljöbalken så som naturvårdsverket är tvingande vilket innebär att företagen måste följa dessa regler och lagar. Idag finns det på en internationell nivå inga lagstadgade riktlinjer om hur man skall redovisa miljöfrågor. Med tiden växer dock ett mönster fram som företagen börjar tillämpa allt mer. Ett exempel på ett sådant mönster är GRI modellen.¹¹ I en artikel diskuteras det att GRI modellen borde användas av alla för att den ger en standardiserad struktur och aktieägaren skulle få det lättare att se över företaget.¹²

Olika länder har olika redovisningsprinciper, lagar och regler. Sådana riktlinjer påverkar företagens årsredovisningar. Man har försökt att standardisera redovisningen så att den ska vara jämförbar med andra länders redovisningar. Många företag använder sig av internationella redovisningsprinciper som IFRS. I årsredovisningarna kan de även använda sig av inhemska redovisningsprinciper och komplettera det med antingen IFRS eller den amerikanska redovisningsstandarden US GAAP.

I årsredovisningen ska det finnas finansiell information som resultaträkning och balansräkning. Sedan ska man även ha med förvaltningsberättelse. I förvaltningsberättelsen finns det en laglig del och en frivillig. Det handlar om information som har betydelse för företaget och intressenter. Nu när intressentrycket har ökat så vill de ha mer information än vad den lagliga delen ger. I den frivilliga delen lyfter företagen gärna upp information som förstärker deras status och då kan miljöinformationen tas upp då det är så aktuellt.

Att använda sig av olika ekonomiska styrmedel som skatter, avgifter, handel med utsläppsrätter, subventioner och pantsystem kan man påverka miljöarbetet. PPP – Polluter Pays Principle (förorenaren betalar) från Rio-deklarationen är ett sätt att styra utan avgifter

¹⁰ Ibid.

¹¹ Ibid. Sid. 67

¹² Hussey, Kirsop & Meissen, *An evaluation of sustainable development metrics for industry*. Sid. 1

och skatter. Man ger ansvaret på den som bär kostnaderna för verksamheten alltså till producenten. PPP ingår även i den svenska miljöbalken.¹³

Det finns förordningar som måste följas av medlemsländerna i EU. Syftet med förordningen SFS 205:209 är att elektriska och elektroniska produkter skall utformas och framställas på ett sådant sätt att uppkomsten av avfall förebyggs. För avfall som uppkommer skall producenterna ha ett insamlingsystem. Produkterna ska kunna återanvändas eller återvinnas.

Statliga myndigheter som exempelvis Naturvårdsverket har rätt inom sitt verksamhetsområde och inom givna ramar att utfärda föreskrifter.¹⁴ Det har tidigare funnits bestämmelser om att man skall registrera sig på EE-registret vilket innebar att man meddelade sin existens på marknaden. Man skulle då betala för varje enhet som lades ut på den svenska marknaden.

Debatter kring miljöfrågor är aktuella idag och påverkar därmed alla inblandade.

Konsumenterna blir allt mer medvetna om vad som orsakar miljöproblem, och medvetenheten om att något måste göras för att försöka skapa en balans i miljön är angelägen. Företagen är beroende av vad dess intressenter har för uppfattning om dem, och därför måste företagen visa allmänheten om hur de sköter miljöfrågorna.

1.2 Problemformulering

Det finns inga regler på att man ska ta upp miljöinformationen i årsredovisningarna. Det finns enbart lagstadgade krav på företag som bedriver tillstånds- eller anmälningspliktig verksamhet att redovisa miljöinformation enligt miljöbalken i Sverige. Denna information är inget måste i årsredovisningarna. Även om det idag inte finns några självklara direktiv och praxis om att man skall miljöredovisa i årsredovisningen på en internationell nivå, så redogör många företag information om miljön ändå. Men frågan om hur man exakt skall gå tillväga och vad som skall tas upp är oklart.

¹³ Corell. E, Söderberg. H, *Från miljöpolitik till hållbar utveckling*, Sid. 167

¹⁴ Ibid. Sid. 47

Detta blir väldigt intressant att se olika länders årsredovisningar då företagen har olika redovisningsprinciper. I Sverige vet vi att miljöfrågan är väldigt viktig och därmed ser vi mycket engagemang från företagens sida. På en internationell nivå kan vi inte vara säkra på att miljöfrågorna uppmärksammas lika mycket och hur företagen går tillväga då de redogör sitt miljöengagemang.

Analytiker och företagsledningar anser att gröna initiativ (miljöengagemang) kan förbättra företagets resultat på sikt, man menar att då företagen visar sitt engagemang i miljöfrågor kommer detta att gynna dem genom att man de anses vara ansvarsfulla.¹⁵ Miljöinformationen i årsredovisningen är en viktig del för företagen. De intressenter som tidigare varit av störst betydelse för företagen är aktieägarna och de finansiella aktörerna, men miljöproblematiken påverkar alla och därför måste företagen rikta sig till alla sina intressenter i sin årsredovisning. Företagen vill visa allmänheten och sina intressenter att det gör allt för att ta sitt ansvar. Behovet av allt tydligare och bättre resultat i redovisningen av miljöavgifter och dylikt kommer förmodligen att öka med tiden. Hur företagen gör i sina årsredovisningar är av betydelse för vår uppsats. Vi vill se hur företagen gått tillväga med denna problematik under en femårsperiod i sina årsredovisningar.

¹⁵ White Anthony, *The Greening of the Balance Sheet*, Sid. 27

1.2.1 Frågeställningar

- Hur har koncerners miljöinformation i årsredovisningarna förändrats under en femårsperiod?
- Har företagen tagit till sig GRI-modellen i deras årsredovisningar?
- Skiljer ländernas miljöredovisningar då de har olika redovisningsprinciper, lagar och regler att följa?

1.3 Syfte

Huvudsyftet med uppsatsen är att analysera hur företagen går tillväga med deras miljöredovisning och jämföra deras årsredovisningar med tillämpning av GRI-modellen. Delsyftet är att beskriva hur förändringen av miljöinformationen ser ut för år 2001-2005.

1.4 Avgränsning

Vi har begränsat oss till åtta internationella företags årsredovisningar. Vi ska titta på årsredovisningar från år 2001-2005. Det är fem årsredovisningar för varje företag. 40 årsredovisningar ska granskas och därefter jämföras med Scantias årsredovisning som fick pris för bästa miljöredovisning i årsredovisningen år 2005 enligt GRI modellen (se vidare sid.17). Anledningen till jämförelsen med Scantias årsredovisning är att kunna nivåsätta informationen som ges i företagens årsredovisningar då vi vet att Scania har en hög nivå. För att få en enhetlig undersökning använder vi oss av företagens koncernredovisningar, oavsett ländernas egna redovisningsprinciper.

Företagen vi ska granska är Samsung, Nokia, Sony, Toshiba, Siemens, Panasonic, Philips och Electrolux. Vi har valt dessa företag för att de agerar på en internationell marknad och finns i olika länder. De är olika stora och har sin huvudverksamhet i olika länder och därmed tillämpar de inte samma redovisningsprinciper. Av denna anledning tillämpar vi GRI modellen som är en internationell modell som ger riktlinjer om vad som skall ingå i årsredovisningarna när det gäller miljöredovisning.

De valda företagen producerar olika produkter. Det handlar mestadels om elektronik produkter. Företagen konkurrerar om olika målgrupper vilket innebär att de måste visa sina bästa sidor för att kunna utmärka sig hos kunderna. Det finns många likheter och olikheter mellan företagen, därför är det intressant att jämföra deras årsredovisningar.

2. Metod

2.1 Val av metod

2.1.1 Kvalitativ och kvantitativ data

Kvantitativ forskning innebär en strukturerad, formaliserad och standardiserad undersökning.¹⁶ Vi har med denna metod kontrollerat uppsatsen. Vi har gjort fallstudier av åtta företag där vi har gjort formaliserade analyser, jämfört och granskat förändringen. För att se en helhetsbild av företagen har vi använt oss mycket av tabeller.

Kvalitativ forskning syftar till analys för att skapa förståelse för våra sammanställda data. Detta är inte mätbart utan ska tolkas. Vi har tolkat om informationen vi fått från årsredovisningarna har en generell giltighet, och gått djupare in i ämnet. Kvalitet är av betydelse och inte exakta värden och antal. Vid våra intervjuer finns det bara fasta frågor, men eftersom vi har gjort personliga intervjuer kunde spontana frågor komma upp beroende på vad respondenten svarade. Intervjufrågorna ledde till djupare svar och besvarade våra frågeställningar.¹⁷ Styrkan med de kvalitativa data som användes är att den kompletterade och gav en förklaring till vårt undersökningsområde.

Vi har använt oss av både kvantitativ och kvalitativ forskningsmetodik för att det gav oss en större inblick över undersökningsområdet. Vi utgick ifrån hårddata som årsredovisningar och analyserade den objektivt för att se utvecklingen i miljöredovisningen.

Med hjälp av årsredovisningar har vi kunnat se hur företagen har gjort och det jämförde vi med GRI-modellen. Det var enligt denna modell som Scania fick pris för bästa miljöredovisning i årsredovisningen för kalenderåret 2005.¹⁸ GRI modellen tillämpades på de valda företagens årsredovisningar och då modellen är specificerad med vad som skall ingå så påverkades vi inte av att företagen tillämpar inhemska redovisningsregler.

¹⁶ I. M. Holme, B. K. Solvang, *Forskningsmetodik om kvalitativa och kvantitativa metoder* Sid.78

¹⁷ Ibid.

¹⁸ <http://www.scania.com/ir/Reports/annual.asp> (2007-04-01)

Därefter övergick vi mot den mer kvalitativa synen då vi analyserade företagen ur ett mer subjektivt sätt, detta gjordes med hjälp av en intervju med miljöansvarig på ett företag och två intervjuer med två anställda från naturvårdsverket som är en miljöinstans i Sverige.

Anledningen till att vi intervjuade naturvårdsverket var för att kunna angripa de hårda data vi tillhandahöll från GRI modellen från en annan synvinkel. Denna instans har hand om miljöfrågor som företagen som agerar på svensk marknad måste ta hänsyn till. Därför ansåg vi att det var relevant att intervju dem. För att få svar på våra frågeställningar behövde vi använda oss av de båda metoderna. För huvudsyftet var årsredovisningarna i fokus och för att besvara våra delsyften använde vi oss av både de hårda data från årsredovisningarna och svaren från intervjuerna.

2.2 Datainsamling

Vid valet av data ska författaren se vilka typer av data som lämpar sig bäst för undersökningen. Detta kan skilja sig från olika undersökningar. Det som var lämpligt för vår undersökning är årsredovisningar och intervjuer. Vi använde oss av forskningsartiklar som berör ämnet och fungerar som ett komplement för empirin.

2.2.2 Litteratur

Med hjälp av metodböcker har vi fått riktlinjer om tillvägagångssätt och struktur till uppsatsen. Till bakgrundsinformationen har vi använt oss av andra teoretiska böcker som behandlar ämnet. Litteraturen hänvisar vi till i våra fotnoter och i källförtäckningen. Forskningsartiklar inom ämnet har vi med i både bakgrunden och teoriavsnittet. Vid sökning av litteratur och artiklar använde vi oss av olika ord och termer. Det som berör ämnet är GRI, miljöredovisning, hållbarhetsredovisning med mera. Då det tidigare har skrivits om ämnet så har vi kunnat titta på vilka böcker och artiklar som har varit av betydelse för andra författare.

2.2.3 Årsredovisningar

Företagens årsredovisningar är våra huvudsakliga data. De utgör våra primärdata. Det är åtta företags årsredovisningar vi har analyserat från år 2001-2005. Anledningen till att vi tittade på årsredovisningar är för att de är lagstadgade och därmed mer tillförlitliga. Miljöinformationen i årsredovisningarna ingår fortfarande i den frivilliga delen av förvaltningsberättelsen och kan anpassas efter vad företagen vill visa och inte visa. GRI-modellen tar både upp den lagliga delen och den frivilliga i förvaltningsberättelsen. Därför var det intressant att titta på hur

förändringarna och skillnaderna mellan företagen sett ut. Miljörapporter som företagen framställer ligger utanför årsredovisningen och utanför lagstiftningen. Företagen kan i sina miljörapporter redogöra mer fritt och av den anledningen använder vi oss inte av deras frivilliga miljörapport.

2.2.4 Intervju

Intervjuerna har genomförts med en miljöansvarig på ett företag och med två anställda från Naturvårdsverket. Frågor till våra intervjuer grundade sig till största delen på våra frågeställningar som dök upp vid början av uppsatsen och vid bearbetningen av årsredovisningarna. Intervjuer är en teknik för att samla på sig mer information. Det är en del av den kvalitativa undersökningen. I en intervju kan kontakten med respondenten skilja sig. Vi har utfört personliga intervjuer för att få lite djupare svar på frågor som är intressanta för undersökningen. Anledningen till att vi även intervjuat Naturvårdsverket är för att angripa ämnet från en annan synvinkel. Intervjuerna har vi genomfört på plats.

2.4 Kritisk granskning av metoden

2.4.1 Reliabilitet

Reliabilitet handlar om att man ska kunna lita på sina data. Utskrifterna, siffrorna och annat ska vara tydliga och tillförlitliga. Årsredovisningarna bör vara tillförlitliga men de kunde upplevas som otydliga i vissa punkter. Det blir svårt för en utomstående att överskåda materialet vilket leder till att tillförlitligheten minskar. De olika företagen använder sig exempelvis av inhemska redovisningsprinciper, vilken kan minska jämförbarheten mellan företagen beroende på vad man tittar på.

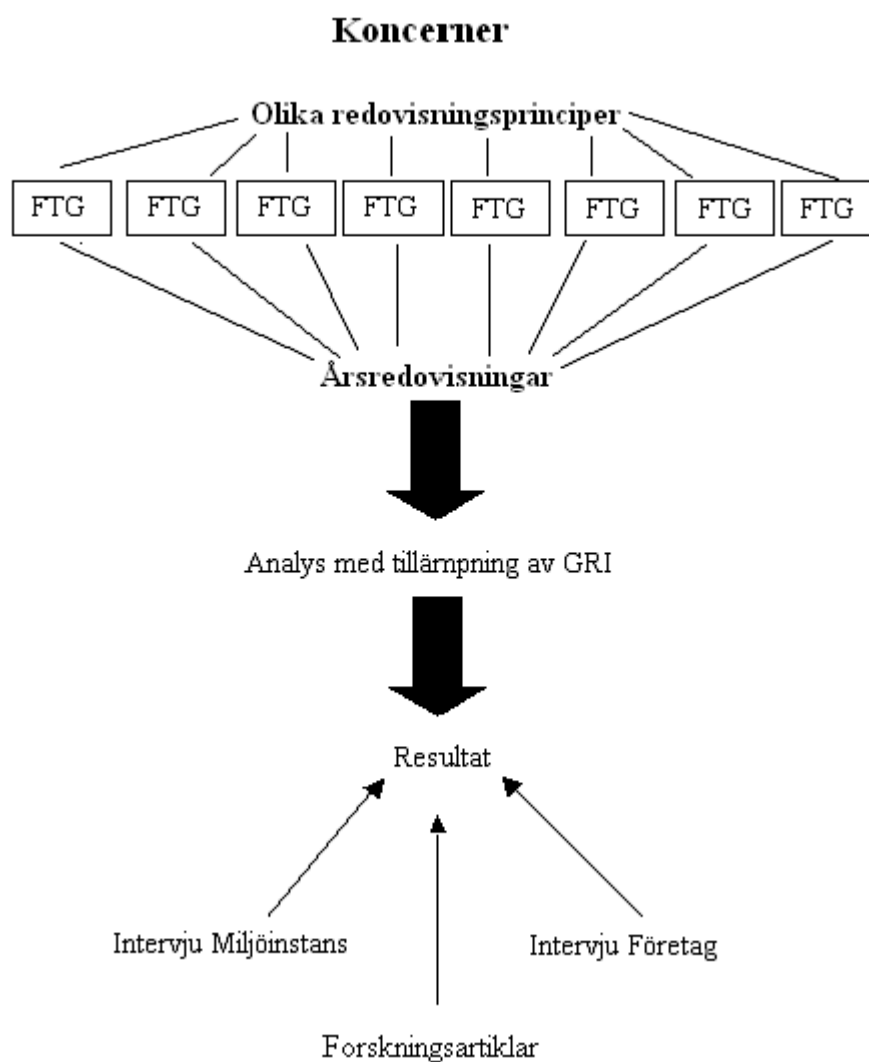
Reliabiliteten bestäms av hur mätningarna utförs och hur noggranna vi är vid bearbetning av informationen.¹⁹ Vi tittar på fem parametrar från GRI modellen och granskar utvecklingen. Utöver de fem parametrar som tillämpas finns det en tre skalig bedömning av informationen som ges i årsredovisningarna. Reliabiliteten ökar i undersökningen då vi har använt oss av GRI modellen som är oberoende av vilka redovisningsprinciper företagen tillämpar.

¹⁹ Holme I. M, Solvang B. K, *Forskningsmetodik om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Sid.163

2.4.2 Validitet

För att öka validiteten i vår uppsats har vi valt att använda oss av både hårddata och mjukdata som består av årsredovisningar och intervjuer. Intervjuer som genomfördes var för att komplettera informationen vi fått fram från årsredovisningarna. Det räcker inte enbart med att ha reliabel information, utan detta ska kompletteras med valid information. Giltigheten är av betydelse då man tittar på om teorin och empirin stämmer överens.²⁰ Validiteten i ett resultat ökar om man ser saker ur flera perspektiv.²¹

2.5 Referensram

Figur 1 : Referensram

Tillvägagångssätt för att uppnå målet med uppsatsen. (FTG=Företag)

²⁰ Hartman Sven *Skrivhandledning för examensarbeten och rapporter*. Sid.44

²¹ Denscombe Martyn, *Forskningshandboken –för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna* Sid.103

Vi har använt oss av företagens årsredovisningar för koncernen. De olika företagen har sina verksamheter i olika länder. Detta innebär att de tillämpar olika redovisningsprinciper. För att få en enhetlig jämförelse mellan företagens årsredovisningar tillämpar vi GRI-modellen som är en internationell erkänd modell som använts för att genomlysa miljöredovisningen. För att komplettera resultatet som vi erhållit från GRI-modellen har vi använt oss av intervjuer från två olika perspektiv som är företagsperspektiv och miljöinstansperspektiv, företagsperspektiv och miljöinstansperspektiv.

3. Teori

3.1 Institutionell teori

Institutionell teori handlar om hur utvecklingen av redovisningsnormer och praxis ser ut. Denna teori är användbar för ämnet miljöredovisning då detta inte är ett krav inom redovisning men som ändå görs pga. olika normer och värderingar. Olika värderingar och ideologier är vad som styr våra handlingar.²² Att ändra på redan befintliga redovisningsstandarder är svårt då vi människor anses vara tröga vad gäller förändringar. Rutiner och vanor är svåra att ändra på, därmed kan man se att nya standarder inom redovisningen inte tillkommer snabbt. Denna teori förklarar varför det är svårt att förändra redovisningen. Den främste företrädaren för denna teori är Nobelpristagaren Douglas C North.²³

Strukturalismen tillämpas inom samhällsvetenskapen och innebär att människans medvetande är styrt av omedvetet verkande strukturer. Institutionell teori är ett exempel på strukturalism, och ligger bakom redovisningsforskning och redovisningsnormernas uppkomst.²⁴ Inom samhällsvetenskapen sätter man människan i centrum. Inom redovisningen finns en del praxis pga. människans behov och krav. Vi ställer krav på företagen och de försöker anpassa sig till dem. Krav på miljöredovisning är väldigt viktigt i nuläget av många intressenter.

3.2 Intressentmodellen

Företagen är inte någon isolerad verksamhet utan påverkas väldigt mycket av omgivningen, och påverkar den också. Intressentmodellen kan användas för att se förhållandet mellan organisationen, de inblandade i företagets verksamhet och de som är intresserade av företaget.²⁵

Det har blivit väldigt viktigt att företagen kommer med bra och rätt information till sina intressenter. Miljörapporter är väldigt viktiga för intressenter då de ska värdera och besluta om olika frågor. Miljörapporter ses som en del av beslutstagandet för intressenter. För intressenter kan det vara svårt att ta beslut om företaget då det inte finns några egentliga krav

²² Artsberg Kristina, *Redovisningsteori - policy och praxis*, Sid. 431, 2005

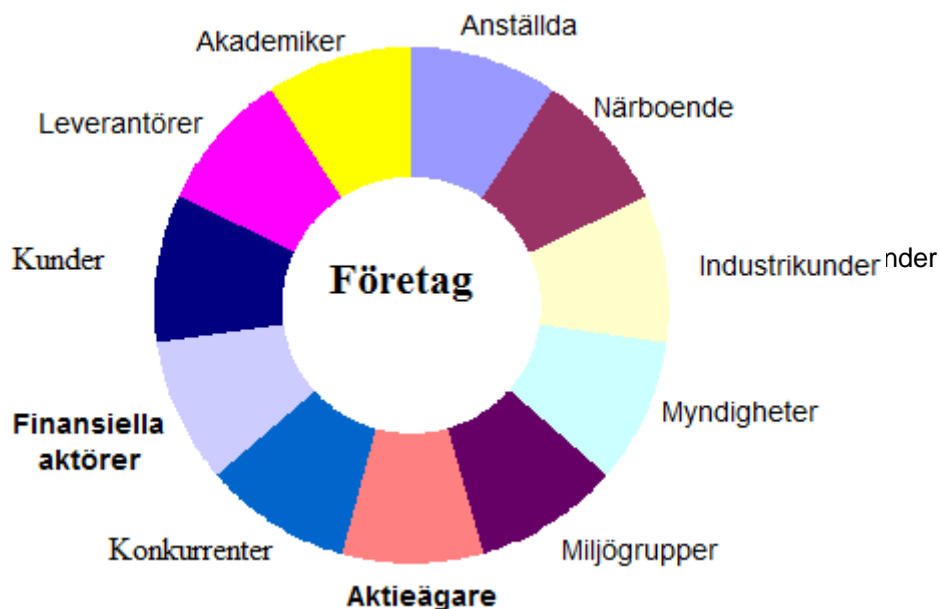
²³ North Douglas C *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*

²⁴ Artsberg Kristina, *Redovisningsteori - policy och praxis*, Sid. 43, 2003

²⁵ Bengtsson, Callert, Goszkowski, *Den rena revisionsberättelsen – I behov av revision?* 2003

på vad som anses vara bra redovisat. Detta kan leda till att intressenten tappar intresset och slutar engagera sig. Företagen kan förlora mycket på det.²⁶ Det finns flera intressentgrupper inom miljöredovisning²⁷, detta begrepp skall illustreras med hjälp av intressentmodellen.

Intressentmodellen bygger på tanken att alla företag har ett antal intressenter. Dessa intressenter är beroende av företaget och företaget är beroende av intressenterna. Enligt intressentmodellen är företagets mål att tillgodose alla intressenters krav och hitta en balans mellan intressenternas bidrag till företaget och företagets bedömningar till intressenterna.²⁸ Ju viktigare intressenten är för företaget desto större arbete lägger företaget ner på att hålla intressenten nöjd. Informationen är ett av de viktigaste sätten att skapa förtroende för intressenterna.²⁹

Figur 2: Intressentmodellen

Figuren illustrerar vilka grupper som påverkar företaget.

²⁶ Beets, S. Douglas; Souther, Christopher C. *The Need for Standards and an Environmental Assurance Service*. Sid.29-145

²⁷ Bergsström, S, Catasús, B, Ljungdahl, F, *Miljöredovisning*, Sid. 26

²⁸ Ax et. Al. *Den nya ekonomistyrningen (andra upplagan)* 2002

²⁹ Deegan, C. *The legitimising effect of social and environmental disclosures – a theoretical foundation*. Vol. 15, nummer 3. 2002

Då vi koncentrerar oss på miljöinformationen i årsredovisningarna anses de primära målgrupperna och intressenterna vara de finansiella aktörerna och de större kunderna.³⁰ Det är de som tittar på och analyserar företagens årsredovisningar för att få mer information om företagen. Syftet med att årsredovisningar är att sprida information om företaget till dess intressenter. Olika intressenter kräver olika information och informationsbehoven kan vara olika i de olika företagen. Med tiden har företagen insett att det är allt fler intressenter man måste ta hänsyn till då dessa blir allt mer intresserad av vad företaget gör och hur de tar sitt ansvar. Figuren ovan illustrerar vilka intressenter som finns i marknaden.

Ägare

Företagets ägare vill ha information för att kunna besluta om att köpa, sälja eller bibehålla aktier i företaget. Informationen i årsredovisningarna ger ägarna chans att granska och bedöma om företaget sköts.

Långgivare

Banker och andra kreditgivare använder sig av informationen i årsredovisningarna för att kunna beräkna kreditrisken som de tar för att låna ut pengar till företaget. Det som långgivaren tittar på är företagets soliditet och likviditet, man tittar även på historisk data för att kunna bedöma själva lönsamhetsutvecklingen.

Leverantörer och kunder

Det viktiga för leverantörerna är att kunna bedöma betalningsförmågan då de oftast får betalt i efterskott. Detsamma gäller kunderna då de betalar i förskott men de måste bedöma företagets leveransförmåga, det vill säga chansen att få sina varor levererade.

Anställda

De anställda är intresserade av företagets fortsatta ekonomiska lönsamhet för att kunna känna sig trygga. De vill kontrollera att det går bra för företaget så att de inte riskerar att bli av med sin anställning.

³⁰ Deegan, C. *The legitimising effect of social and environmental disclosures – a theoretical foundation*. Vol. 15, nummer 3. 2002, Sid. 26

Stat och kommun

Företagens redovisningar är själva grunden för beskattningen, då staten är skatteindrivaren så är dessa redovisningar av stor betydelse. Kommunens intresse är att det skall gå bra för företagen i kommunen så att inte arbetslösheten ökar.

Konkurrenter

Konkurrenterna kan använda sig av varandras redovisningar som underlag för så kallad benchmarking. Intresset som konkurrenterna har är att de vill se lönsamheten och produkter för att kunna jämföra med sig själva.

Intressentgrupperna går in i varandra och därför kan vi inte sära på dem. En intressent kan vara en kund, en anställd och närboende på en och samma gång.

3:3 Legitimitetsteorin

Denna teori överlappar intressentteorin då den handlar om hur företaget kan nå sin legitimitet. Legitimitetens innebörd är att företaget får sin omgivnings godkännande vilket innebär att företaget accepteras. Detta kan företaget bara erhålla om de är öppna med sina intressenter och att företagens värderingar och normer går ihop med omgivningens. Legitimiteten är som pengar för företaget, det är ett måste för att kunna hålla verksamheten aktiv på marknaden.³¹ Företagen måste tänka på hur de handlar och vilka åtgärder de tar då handlingen kan komma att påverka legitimiteten både till det positiva och det negativa. Legitimiteten är av väsentlig betydelse för företagen. Det är frivilligt att upprätta en hållbarhetsredovisning idag, men anledningen till att det finns företag som gör det är för att hålla kvar sin legitimitet. Hållbarhetsrapporten används som ett sätt att kommunicera med sina intressenter och därmed bibehålla förhållandet och förtroendet.

³¹ Tilling, Matthew V (2004) *refinements to legitimacy theory in social and environmental accounting*. :Flinders University, South Australia. Sid.4

Man talar om olika faser som legitimiteten kan uppvisa sig i beroende på vart företaget befinner sig i utvecklingen. De fyra faserna är: ³²

- Etablering av legitimitet
- Bevaring av legitimitet
- Expanding av legitimitet
- Försvara sin legitimitet

Ett företag som befinner sig i utvecklingsfasen måste etablera sig en legitimitet av sin omgivning för att kunna lyckas på marknaden. Företaget måste bli accepterad och godkänd av sina intressenter.

Att bibehålla sin legitimitet är en fas som alla företag befinner sig i, man kan aldrig lita på att man har kvar sin legitimitet för alltid bara för att man har fått den en gång. Man måste ständigt vara öppen för sina intressenter. Man måste ständigt vara aktiv i frågan om vad intressenterna förväntar sig och vad de accepterar.

När företaget ger sig ut på nya marknader måste legitimiteten expanderas, även då relationen till de nuvarande intressenterna ändras måste legitimiteten breddas. De potentiella intressenterna är av väsentlig betydelse för företagets legitimitet.

Företagen måste försvara sin legitimitet när de finner hot på marknaden. Det kan handla om att ens varumärke förknippas med något som intressenterna inte accepterar, det kan vara något som ekonomibrott, barnarbete, farligtutsläpp etc. Man måste ständigt försvara sin legitimitet³³, då den har en stor betydelse för företagets överlevnad när en incident inträffar.

³² Tilling, Matthew V (2004) *refinements to legitimacy theory in social and environmental accounting*. :Flinders University, South Australia. Sid.6-7

³³ Tilling, Matthew V (2004) *refinements to legitimacy theory in social and environmental accounting*. :Flinders University, South Australia. Sid.7

3:4 The Triple Bottom Line

En annan intressant teori om att det nu för tiden inte bara är de ekonomiska vinningarna som är av intresse är den så kallade The Triple Bottom Line. Denna teori förespråkades av John Elkington. Teorins syfte var att man även måste räkna in faktorer så som miljöeffekter och sociala effekter. Det som menas med The Triple Bottom Line är att man skall titta på tre perspektiv beståndsdelar gällande hållbarheten och dessa tre element är ekonomiskt-, miljö- och socialt perspektiv.³⁴

Ekonomiska perspektivet

Den ekonomiska prestationen är i fokus när man pratar om det ekonomiska perspektivet. Det handlar om att ta de rätta besluten för att organisationen skall klara sig på marknaden samt att utveckla, producera och handla med de tillgångar som finns. Man skall försöka säkerställa den långsiktiga ekonomin.³⁵

Socialt perspektivet

Detta perspektiv är de som utvecklats sist, men detta perspektiv får allt större betydelse med tiden. Innebörden av detta perspektiv är att man skall ta hänsyn till de sociala skillnaderna mellan rika och fattiga, som exempelvis hälsa och inkomstskillnader.³⁶

Miljöperspektiv

Grunden för detta perspektiv har uppkommit till följd av de ökade kraven om hänsynstagande. Man vill att jordens resurser skall användas i så lång tid som det bara går, vilket påverkar företagen om de vill fortsätta att vara verksamma på marknaden.³⁷

³⁴ Carane, A & Matten, D. Business Ethics Oxford University press 2004

³⁵ Ibid

³⁶ Ibid

³⁷ Ibid

3.5 Företagens miljöredovisning

Idag tar fler företag hänsyn till miljön och miljöredovisar. Det kan finnas många skäl till varför man miljöredovisar. Tre skäl till varför man redovisar kan vara:³⁸

- För att trycket från intressenter har ökat.
- För att företagen ska använda det som konkurrensmedel då redovisningen av miljöfrågor kan ses som en strategisk satsning.
- För att lösa miljöfrågorna.

Begreppet hållbar utveckling härstammar från FN-rapporten ”Vår gemensamma framtid” (1987) och är en del av Bruntlandsrapporten.

*”Varaktig hållbar utveckling innebär att tillgodose dagens behov utan att äventyra kommande generationers förmåga att klara sina behov.”*³⁹

Inom hållbar utveckling är diskussionen kring miljöaspekten väldigt stor och berör företagen som mest. Myndigheter har krav på miljöredovisning. Miljöskyddslagen är den enda lag som finns om miljöredovisning. De ålägger tillståndspliktiga företag att årligen lämna in miljörapporter till tillsynsmyndigheten. Dessa rapporter är offentliga och vissa börsföretag brukar i sin redovisning hänvisa till tillsynsmyndigheten som har de lagstadgade rapporterna.⁴⁰

Elektronikföretagen är ett tillståndspliktigt företag som ska lämna in miljörapporter. Naturvårdsverket är ansvarig för EE-registret. De är en tillsynsmyndighet som ansvarar för att informera, följa upp, administrera och säkerhetsställa att lagen efterlevs. Hit ska alla producenter som säljer eller tillverkar elektriska och elektroniska produkter registrera sig. På det sätt ska de kontrollera och beräkna producentens marknadsandelar vad gäller utsläpp och ansvarsfördelning.⁴¹

³⁸ Bergsström, S, Catasús, B, Ljungdahl, F, *Miljöredovisning*, Sid. 9

³⁹ Ibid. Sid. 12

⁴⁰ Ibid. Sid. 41

⁴¹ <http://www.naturvardsverket.se/eeregistret/> (2007-03-20)

Anmälningsskyldiga företag ska även enligt Årsredovisningslagen (SFS 1 995:1554) redovisa miljöinformation i årsredovisningens förvaltningsberättelse.⁴² Vad som ska redovisas är inte helt klar då lagen är vagt formulerat. Detta kan innebära att företag redovisar miljöinformation som kan ha betydelse för bedömning av företagets finansiella utveckling. Informationen från rapporterna kan också användas men detta kan vara svårt för utomstående att tolka all detaljerad information.⁴³

3.6 Riktlinjer vid miljöredovisning

Olika riktlinjer kan användas vid redovisningen av miljön. Därför är det viktigt att företagen visar i sin årsredovisning vilken frivillig standardisering de använder sig av. Det finns många standarder och mallar om vad man kan och bör tänka på. GRI (Sustainability reporting Guidelines från Global reporting Initiative) har en mall, till stöd både för rapportskrivare och för rapportanvändare. Standardiserade begrepp ska på ett enkelt och direkt sätt underlätta jämförelser mellan olika företag och deras resultat. Det inriktades mot aktiebolag, men omfattar idag även organisationer med annan konstitution.⁴⁴

3.6.1 GRI

Sustainability reporting Guidelines från Global reporting Initiative har med tredje generationens riktlinjer blivit vald att etableras som ”Best Practice” för hållbarhetsredovisning. Deras riktlinjer är de som används vid FAR SRS bedömning av bästa hållbarhetsredovisning. GRI är en organisation som samarbetar med aktieägare för att utveckla och lämna riktlinjer för hållbarhetsredovisningen.⁴⁵

Det som ingår i GRI är femton kriterier som skall upplysas i en särredovisning.⁴⁶ Dessa 15 kriterier ingår i fem områden som bedöms. Bedömningen görs med en poängsättning efter varje kriterium, och poängen som kan ges är 0, 1, 2 eller 3 där 3 är guldstjärnan. Poängen läggs samman inom varje upplysningsområde och divideras med kriterieantalet i det genomlysta upplysningsområdet.

⁴² Bergström. S, Catasús. B, Ljungdahl. F, *Miljöredovisning*, Sid. 42

⁴³ Ibid. Sid. 43

⁴⁴ Bergström Sören, *Utvärdering av årsredovisningslagens regler om miljöredovisning*, Sid. 2

⁴⁵ www.globalreporting.org/aboutGRI (2007-06-11)

⁴⁶ http://www.farsrs.se/pls/portal/docs/PAGE/FAR/NYHETSARKIV/2006/FAR%20SRS%20BED%D6MNING%20AV%20B%C4STA%20H%C5LLBARHETSREDOVISNING%202006%20LOGGAD%20_2_.PDF (2007-03-09)

När detta räknats fram så lägger man ihop medel poängen i de fem upplysningsområdena. När man fått fram medel poängen för de fem upplysningsområdena så har man ett resultat för genomlysningen. De fem upplysningsområden som man undersöker är:

1. Strategi och analys (Strategy and Analysis)

Det som skall ingå i detta område är:

1. VD-ord med övergripande visioner och strategi
2. Risk- och möjlighetsanalys
3. Prioriterade mål och redovisning av måluppfyllelse

Här kan man läsa om företagets vision och strategi gällande hållbarhetsfrågor. Denna punkt innehåller även ett uttalande av företagets VD.

2. Bolagsinformation (Organizational Profile)

Det som bland annat skall ingå här är:

1. En verksamhetsbeskrivning med storlek på företaget, geografisk närvaro, större förändringar i bolagets omfattning.

Man beskriver även företagets riktlinjer angående rapportens omfattning och profil.

3. Redovisningsprinciper (Report Parameters)

Här redovisas de principer och kriterier bolaget valt för sin redovisning:

1. Redovisningsprinciper
2. Redovisningens omfattning och avgränsning
3. Redovisningens målgrupp (intressenter)
4. GRI innehållsindex
5. Bolagets förhållningssätt till oberoende bestyrkande av redovisning (oberoende bestyrkande utgör rekommendation).

Här beskrivs relationen till sina intressenter och man beskriver riktlinjerna för hur företaget leds och organiseras. Man har även en övergripande beskrivning om vilka ledningssystem och policys man tillämpar. GRI innehållsindex är en förteckning som beskriver för läsaren vart varje element i rapporten presenteras.

4. Styrning, åtaganden och intressentperspektiv (Governance, Commitments and Engagements)

I denna punkt skall bolagets upplysning om hur hållbarhetsarbetet integreras i:

1. Bolagsstyrningen
2. Bolagsledningens upplysning om anslutning till externa uppförande regler tas upp. Med externa uppförande regler menas Global compact, OECD, ILO's konventioner samt FN's konventioner.
3. En upplysning om hur bolaget arbetar med sina intressenter d.v.s. upplysningar om intresseanalys och genomförda intressentdialoger skall också ingå.

5. Utgångspunkter och resultatindikatorer (Management Approach and Performance Indicators)

I den sista punkten av hållbarhetsredovisningen presenterar bolaget utgångspunkter för val av:

1. Resultatindikatorer
2. Resultatredovisning
3. Resultatserier över ett antal år.

Tack vare nya internationella riktlinjer kan olika företags redovisade miljöarbete, etiska och social engagemang världen över jämföras och bättre värderas. Det är resultatet av lanseringen från Global Reporting Initiative.⁴⁷ Med hjälp av dessa prestationsindikatorer kan man mäta prestationen i tre viktiga områden, nämligen ekonomi, miljö och det sociala.

⁴⁷ http://www.deloitte.com/dtt/press_release/0,1014,cid%253D133639,00.html (2007-04-19)

3.7 Tidigare forskning

3.7.1 Vetenskapliga artiklar

- Hussey, Kirsop & Meissen, *Global Reporting Initiative Guidelines: An evaluation of sustainable development metrics for industry*. Environmental Quality Management. 2001, Volym 11, Nummer 1, Sid. 1-20.

I artikeln analyseras tio företags hållbarhetsredovisningar. De använder sig av GRI modellen. Syftet med artikeln är att granska GRI modellen med hjälp av tio ledande företags miljöredovisning.⁴⁸ De företag författarna använder sig av är British Petroleum (BP Amoco), The Royal Dutch Shell Group, Sunoco, Procter and Gamble (P&G), 3M, Daimler-Chrysler, Volvo, Bristol-Myers Squibb, Johnson & Johnson, Baxter International.⁴⁹

Slutsatserna de kommer fram till är att inga företags miljöredovisningar är tillräckliga och har med alla parametrar. Speciellt det sociala och ekonomiska arbetet anses som otillfredsställande. De menar att detaljerad information inte finns och att om man följer GRI modellen skulle man utveckla det sociala och ekonomiska arbetet. Målen som företagen har när det gäller hållbarhetsarbetet är inte fasta. De tycker att GRI modellen borde användas av alla för att den ger en standardiserad struktur och aktieägaren skulle få det lättare att se över företaget.⁵⁰ Så länge alla företag inte använder sig av GRI modellen är det svårt att jämföra företagens miljörapporter. Man kan heller inte dra slutsatserna om vart företagen är på väg med sin miljörapportering.⁵¹

- Alan Willis, C.A, *The Role of the Global Reporting Initiative's Sustainability Reporting Guidelines in the Social Screening of Investments*. Journal of Business Ethics, 2003, Volym 43, Nummer 3, Sid. 233-237.

I denna artikel visar de syftet och formen på GRI och SRG (Sustainability Reporting Guidelines). Syftet med GRI är att utveckla ett ramverk som ska ha lyft upp

⁴⁸ Hussey, Kirsop & Meissen, *An evaluation of sustainable development metrics for industry*. Sid. 1

⁴⁹ Ibid. Sid. 3

⁵⁰ Hussey, Kirsop & Meissen, *An evaluation of sustainable development metrics for industry*. Sid. 18

⁵¹ Ibid. Sid. 19

hållbarhetsredovisningen till en mer jämförbar och generellt accepterat redovisning. Olika index som Dow Jones Sustainability Group Index, the Jantzi Social Index och the Innovest EcoValue'21 analytical platform kan alla nyttja GRI modellen för hållbarhetsredovisningen. Man vill att den ska spridas mer och att företagen ska använda detta som ett instrument för att kommunicera ut information till sina aktieägare.⁵² Man ser detta som ett värdefullt verktyg för att utveckla hållbarhetsredovisningen för alla företagen så att aktieägarnas förväntningar tillfredställs.⁵³

- Andrews, Owen. *Getting Started on Sustainability Reporting*. Environmental Quality Management, 2002, Volym. 11, Nummer 3, Sid. 3-11.

I början hade man svårt att bestämma sig för om hur man ska mäta miljöeffekterna samt hur rapporteringen skulle gå till.⁵⁴ Företagen blir alltmer medvetna om att miljöredovisningen är av betydelse och speciellt för att visa sin trovärdighet gentemot sina aktieägare.⁵⁵

Många företag lutar sig på GRI modellen för att få stöd och riktlinjer för hur de skall miljöredovisa. Denna modell är världskänd och används av många då den är tydlig med vad som skall ingå.⁵⁶ Forskarna skriver i artikeln om varför företagen överhuvudtaget miljörapporterar och det sägs att den främsta anledningen är att de vill möta aktieägarnas förväntningar. Dessa förväntningar bygger på vad som sker runtomkring aktieägarna, vilket är många olika faktorer så som media och konsumenter.⁵⁷

När miljörapporter läses är det viktigt att vara noga med vilken information som ska tas till. Företagen vill visa sina bästa sidor och därmed är det bra att ha en mall vid jämförelser mellan olika företag.⁵⁸ En rekommendation är att börja med ett fåtal indikationer för att få en bra bild över hur de olika företagen förhåller sig till varandra. Man menar att då företagen

⁵² Willis Alan, C.A, *The Role of the Global Reporting Initiative's Sustainability Reporting Guidelines in the Social Screening of Investments*. Sid. 233

⁵³ Ibid. Sid. 237

⁵⁴ Andrews, O. *Getting Started on Sustainability Reporting*. Sid. 10

⁵⁵ Ibid. Sid. 4

⁵⁶ Andrews, O. *Getting Started on Sustainability Reporting*. Sid. 9

⁵⁷ Ibid. Sid. 3

⁵⁸ Andrews, O. *Getting Started on Sustainability Reporting*. *Environmental Quality Management*, Sid. 7

miljörapporterar år efter år så syns förmånerna, man förstärker även sin relation till sina kunder genom att visa sitt ansvarstagande i sin miljöredovisning.⁵⁹

- Beets, S. Douglas, Souther, Christopher C. *Corporate Environmental Reports: The Need for Standards and an Environmental Assurance Service*. Accounting Horizons, 1999, Volume 13, Nummer 2, Sid. 129-145

Artikeln behandlar frågorna om hur och varför företagen miljöredovisar, författarna har intervjuat svenska företag. De menar att den största nyttan med att använda sig av miljöredovisning och rapportering är att man lär känna sitt eget företag på en helt annan nivå.⁶⁰ Författarna ser en ökning och utveckling av antalet miljörapporter som görs av företagen, dessa används som ett verktyg av företagen för att internt kunna förbättra sig på marknaden.⁶¹

Redan i början av 1990-talet såg man att företagen runt om i världen började publicera separata miljörapporter som ledde till att miljöredovisningar började successivt föras i årsredovisningarna.⁶² Den främsta anledningen till att man började övergå till att lägga in miljöredovisningen i årsredovisningarna var för att de nådde fram till alla intressenter på en och samma gång.⁶³

En undersökning som gjorts visar att Electrolux publicerade sex miljörapporter för kalenderåret 1994, och Volvo publicerade 10 miljörapporter år 1990.⁶⁴ De flesta svenska företag tillämpar GRI modellen men i olika utsträckningar. En del använder den fullt ut och andra bara som en inspirations källa för deras miljöredovisning.⁶⁵ I Sverige är det väldigt vanligt att man miljörapporterar på sin hemsida. Det som svenska företag har med i sina årsredovisningar är en beskrivning av hur de tar sitt ansvar och hur de går till väga med sina miljöarbeten.⁶⁶

⁵⁹ Ibid. Sid. 11

⁶⁰ Willis Alan, C.A, *The Role of the Global Reporting Initiative's Sustainability Reporting Guidelines in the Social Screening of Investments*, Sid. 153

⁶¹ Ibid. Sid. 154

⁶² Willis Alan, C.A, *The Role of the Global Reporting Initiative's Sustainability Reporting Guidelines in the Social Screening of Investments*, Sid. 157

⁶³ Willis Alan, C.A, *The Role of the Global Reporting Initiative's Sustainability Reporting Guidelines in the Social Screening of Investments*, Sid. 157

⁶⁴ Ibid. Sid. 155

⁶⁵ Ibid. Sid. 157

⁶⁶ Ibid. Sid. 159

3.7.2 Rapporter

Årets rapportering 2006, Deloitte

Deloitte har undersökt utvecklingen av svenska hållbarhetsredovisningar. Syftet med undersökningen är att kartlägga utvecklingen av frivillig miljörelaterad, etisk och social information samt identifiera exempel på ”bästa praxis” inom svensk hållbarhetsredovisning. Då GRI:s riktlinjer vuxit sig allt starkare, som de riktlinjer många företag väljer att använda i sin hållbarhetsredovisningsprocess, har fokus i undersökningen varit redovisningar upprättade utifrån GRI.⁶⁷

Resultatet visar att användningen av GRI modellen medverkar till en välutvecklad redovisning. SAS, Stora Enso och Trelleborg återfinns bland de tio bästa årsredovisningarna i världen, enligt den globala undersökningen ”Annual Report on Annual Reports 2006” från Enterprise.com.⁶⁸ I en liknande rapport från år 2005 kan man se att Electrolux var ett företag där hållbarhetsredovisningen varit en tydlig del av årsrapporteringen.⁶⁹

⁶⁷ <http://www.deloitte.com/dtt/article/0,1002,cid%253D136989,00.html> (2007-04-19)

⁶⁸ <http://www.deloitte.com/dtt/article/0,1002,cid%253D136989,00.html> (2007-04-19)

⁶⁹ http://www.deloitte.com/dtt/press_release/0,1014,cid%253D96048,00.html (2007-04-19)

4. Empiri

Här visar vi det data vi har för att senare kunna analysera. Vi tillämpar GRI modellen på de olika företagens årsredovisningar, och resultaten visar vi i form av tabeller där vi nivåsätter de olika kriterierna. Vår mall för nivåsättningen enligt GRI modellen är utifrån Scantias årsredovisning.

4.1 Scantias miljöredovisning

Motiveringen till att Scania fick priset för miljö- och hållbarhetsinformation var att de lagt upp den på ett speciellt sätt och att de betonar miljöansvaret väldigt tydligt i sina rapporter. Det som Scania hade med i sina rapporter var: ⁷⁰

- Miljön är en av Scantias affärsmässiga prioriteringar, samt att de förstärker betoningen om miljön då det även tas upp i deras förvaltningsberättelse.
- Granskas av företagets revisorer.
- En tydlig beskrivning om hur ledningen och hur själva styrningen går till av miljöarbetet samt att de utgår ifrån OECD: s rekommendationer.
- Bra resultatredovisning av miljöprestanda och denna är detaljerad och kommenteras av företaget vilket underlättar analyseringen av den.
- Redogörelse av riskerna och möjligheterna kopplade till miljökravet för verksamheten.

På Scantias hemsida kan man läsa deras årsredovisning. ⁷¹

⁷⁰http://www.farsrs.se/pls/portal/docs/PAGE/FAR/FOR_PRESS/PRESSMEDDELANDEN/PRESSMEDDELANDEN%202006/FARSRS%20MOTIVERING%20SCANIA.PDF (2007-03-06)

⁷¹<http://www.scania.com/ir/Reports/annual.asp> (2007-04-01)

4.2 Tillvägagångssätt av tillämpning av GRI modellen

Alla fem årens miljöredovisningar presenteras. Vi nivåsetter informationen företagen presenterar i sina årsredovisningar enligt GRI modellen. Därefter beräknar vi nivåsnittet för alla företag. Eftersom FAR använder sig av GRI vid sin bedömning av bästa hållbarhetsredovisning i årsredovisningar använder vi riktlinjerna från modellen. Mer information om resultatet med tillämpning av GRI modellen finns i bilagor för varje företag. Riktlinjerna och kriterierna för GRI modellen finns i teoriavsnittet.

Tre olika nivåer finns där nivå ett på kriteriet är svagt och nivå tre är starkt. Om företagen inte har med kriteriet så ger vi den en nolla.

För att kunna analysera och dra generella slutsatser så beräknar vi snittet på varje upplysningsområde för varje företag. Detta gör vi genom att ta summan av nivåerna dividerat med antal kriterium. Värdet kommer att variera från 0 till 3.

För att kunna analysera och dra slutsatser för alla företag tillsammans gör vi samma beräkning. Vi har åtta företag där alla högst kan ha nivå tre. Vi tar summan av alla nivåer företagen tillsammans har dividerat med antal företag.

4.2.1 Tillämpning av GRI-modellen för år 2001

GRI 5 punkter	Kriterie	Samsung	Nokia	Sony	Philips	Siemens	Panasonic	Toshiba	Electrolux	S
Strategi & Analys	1	2	1	3	3	1	2	3	3	
	2	2	1	1	2	0	2	2	3	
	3	2	1	2	2	1	2	2	3	
Snitt		2	1	2	2,30	0,60	2	2,30	3	1,9
Bolags-Information	1	2	1	1	1	1	1	2	3	
	Snitt	2	1	1	1	1	1	2	3	1,5
Redovisnings Principer	1	3	3	3	3	3	3	3	3	
	2	1	1	2	3	2	2	1	3	
	3	2	1	3	3	2	2	2	3	
	4	0	0	0	0	0	0	0	0	
	5	2	2	2	2	3	2	2	3	
Snitt		1,60	1,40	2	2,40	1,20	1,20	1,20	2,40	1,7
Styrning, åtaganden intressent Persp.	1	2	0	3	0	0	1	3	3	
	2	1	0	2	0	0	0	2	2	
	3	1	0	1	0	0	1	1	1	
Snitt		1,30	0	2	0	0	0,67	2	2	1,0
Utgångspunkter & resultat indikatorer	1	0	0	2	0	0	0	1	2	
	2	0	0	1	0	0	0	0	2	
	3	0	0	0	0	0	0	0	3	
Snitt		0	0	1	0	0	0	0,33	2,30	0,5
Total Snitt (S/5)		1,38	0,68	1,60	1,14	0,8	0,56	1,57	2,57	

Figur 3: Tillämpning av GRI år 2001

Detta år har företagen ett lågt snitt, det är bara Electrolux som utmärker sig med nästan topp betyg.

Företagens snitt på de kriterier som finns på GRI modellen skiljer sig ifrån varandra. Det högsta snittet man kan få är tre. Nokia har det lägsta snittet medan Electrolux har ett ganska så högt snitt. Kännetecknande för kalenderåret 2001 är att man inte har med så mycket information om miljön och intressenterna som är av stor betydelse i dagens årsredovisningar. Det man koncentrerade sig på år 2001 var att leverera mycket information med siffror och bra resultat.

I alla årsredovisningar talas det mycket om att man skall förbättra sina produkter med hjälp av den nya teknologin, men inget om hur det kommer att påverka miljön eller till vilken målgrupp dessa produkter riktar sig till. Idag vet vi att företagen producerar varierande produkter för olika segment. Man har inte i sin årsredovisning tagit hänsyn till att man måste anpassa sig till sina marknader på ett mer specifikt sätt. Det företag som skiljer sig markant är Electrolux som redan år 2001 har med effekterna av miljöredovisningen och att de tar sitt ansvar för miljön. Det har även med indikationsmått på sitt miljöarbete.⁷²

4.2.2 Tillämpning av GRI-modellen för år 2002

GRI 5 punkter	Kriterie	Samsung	Nokia	Sony	Philips	Siemens	Panasonic	Toshiba	Electrolux	S
Strategi & Analys	1	2	1	3	3	1	2	3	3	
	2	2	1	2	2	0	2	2	3	
	3	2	1	2	2	1	3	2	3	
Snitt		2	1	2,33	2,33	0,66	2,33	2,33	3	2,0
Bolags-Information	1	2	1	1	1	1	1	2	3	
	Snitt	2	1	1	1	1	1	2	3	1,5
Redovisnings Principer	1	3	3	3	3	3	3	3	3	
	2	1	1	2	3	2	2	1	3	
	3	2	1	3	3	2	2	2	3	
	4	0	0	0	0	0	0	0	0	
	5	2	2	2	3	2	2	3	3	
Snitt		1,60	1,40	2	2,40	1,80	1,80	1,80	2,40	1,9
Styrning, åtaganden intressent Persp.	1	2	1	3	0	1	3	3	3	
	2	1	0	2	0	0	1	2	2	
	3	1	0	3	0	0	1	1	1	
Snitt		1,33	0,33	2,67	0	0,33	1,67	2	2	1,30
Utgångspunkter & resultat indikatorer	1	0	0	0	0	0	0	1	2	
	2	0	0	0	0	0	0	0	2	
	3	0	0	0	0	0	0	0	3	
Snitt		0	0	0	0	0	0	0,33	2,33	0,33
Total Snitt (S/5)		1,39	0,75	1,6	1,15	0,76	1,36	1,70	2,55	

Figur 4: Tillämpning av GRI år 2002

Detta år har inga större förändringar skett, Electrolux håller sig fortfarande på en hög nivå.

⁷² Bilaga 13 Electrolux.

Företagen befinner sig i stort under nivå två. Fortfarande har Electrolux hög nivå på sina kriterier och Nokia låg. För kalenderåret 2002 kan man se att det nu börjar tillkomma mer information i form av text och inte bara siffror om resultat. Företagen kompletterar figurer och grafer med förklarande texter. Man kan inte se tydliga indikationer på att man tar mer hänsyn till miljön. Denna information får vi från den fjärde och femte punkten.

Den fjärde punkten tillämpas till en viss del av sju företag. Den punkten skiljer sig väldigt mycket mellan företagen. Toshiba, Electrolux och Sony är de företag som har fått de högsta nivåerna.

4.2.3 Tillämpning av GRI-modellen för år 2003

GRI 5 punkter	Kriterie	Samsung	Nokia	Sony	Philips	Siemens	Panasonic	Toshiba	Electrolux	S
Strategi & Analys	1	2	1	3	3	1	3	3	3	
	2	3	1	2	3	0	3	3	3	
	3	3	1	2	2	1	3	2	3	
Snitt		2	1	2,33	2,67	0,67	3	2,67	3	2,17
Bolags-Information	1	2	1	1	1	2	1	2	3	
	Snitt	2	1	1	1	2	1	2	3	
Redovisnings Principer	1	3	3	3	3	3	3	3	3	
	2	1	1	2	3	2	2	1	3	
	3	2	1	3	3	2	2	2	3	
	4	0	0	0	0	0	0	0	1	
	5	2	2	2	3	2	2	3	3	
Snitt		1,60	1,40	2	2,40	1,80	1,80	1,80	2,60	1,93
Styrning, åtaganden intressent Persp. snitt	1	2	2	2	2	1	2	3	3	
	2	1	1	0	2	1	1	2	3	
	3	2	0	1	0	0	1	2	3	
Snitt		1,67	1	1	1,33	0,67	1,33	2,33	3	1,54
Utgångspunkter & resultat indikatorer	1	0	0	0	0	0	0	1	3	
	2	0	0	0	0	0	0	0	2	
	3	0	0	0	0	0	0	0	3	
Snitt		0	0	0	0	0	0	0,33	2,67	0,38
Total Snitt (S/5)		1,55	0,88	1,27	1,48	1,03	1,43	1,83	2,9	

Figur 5: Tillämpning av GRI år 2003

Detta år har företagens snitt ökat något i förhållande till år 2001.

Sony är det företag som har en nedgång på nivå genomsnittet för alla kriterier. Den fjärde punkten har bantats ner och därmed har företaget fått lägre nivå på de kriterier som ingår i den punkten.⁷³ Electrolux håller sig på en hög nivå och har nästan kommit upp till max nivån.

År 2003 tillkommer det allt mer text om miljön och ansvaret varje aktör har då man befinner sig på marknaden och producerar produkter. Det handlar om produkter som skall läggas ut på marknaden och som kan vara skadliga för miljön om det inte tas om hand på rätt sätt. Punkt fyras snitt för alla företag tillsammans har ökat.

⁷³ Bilaga 8 Sony

4.2.4 Tillämpning av GRI-modellen för år 2004

GRI 5 punkter	Kriterie	Samsung	Nokia	Sony	Philips	Siemens	Panasonic	Toshiba	Electrolux	S
Strategi & Analys	1	2	1	3	3	2	3	3	3	
	2	3	1	2	2	1	2	2	3	
	3	3	1	1	2	2	3	2	3	
Snitt		2,67	1	2	2,33	1,67	2,67	2,33	3	2,20
Bolags-Information	1	2	1	1	1	2	1	2	3	
	Snitt	2	1	1	1	2	1	2	3	1,63
Redovisnings Principer	1	3	3	3	3	3	3	3	3	
	2	1	1	2	3	2	2	1	3	
	3	2	1	3	3	2	2	2	3	
	4	0	0	0	0	0	0	0	1	
	5	2	2	2	3	3	2	3	3	
Snitt		1,67	1,40	2	2,40	2	1,80	1,80	2,60	2,0
Styrning, åtaganden intressent Persp.	1	2	2	2	2	2	2	3	3	
	2	2	1	0	2	2	1	2	3	
	3	2	0	1	0	0	1	2	3	
Snitt		2	1	1	1,33	1,33	1,33	2,33	3	1,67
Utgångspunkter & resultat indikatorer	1	0	0	0	0	0	0	1	3	
	2	0	0	0	0	0	0	0	2	
	3	0	0	0	0	0	0	0	3	
Snitt		0	0	0	0	0	0	0,33	2,67	0,38
Total Snitt (S/5)		1,67	0,88	1,2	1,41	1,4	1,36	1,76	2,9	

Figur 6: Tillämpning av GRI år 2004

Detta år har företagen i genomsnitt ökat sina resultat enligt GRI modellen.

Företagens genomsnitt för de femton kriterierna varierar mycket. Det finns fortfarande kriterier som måste uppfyllas. Electrolux har fortfarande det högsta snittet och Nokia det lägsta. Fortfarande är det punkt ett och två som företagen tar mest hänsyn till i sina årsredovisningar.

Årsredovisningarna som gäller för kalenderår 2004 är inriktade på att beskriva och poängtera vikten av att man skall ta hänsyn till de olika intressenterna och att man måste ta sitt sociala ansvar för miljön. Ansvaret måste tas av alla aktiva på marknaden. Många företag är aktiva i olika miljöprojekt som ISO, OECD och WFF. Utöver dessa projekt som många företag är delaktiga i, har de även sina egna miljöprojekt.

4.2.5 Tillämpning av GRI-modellen för år 2005

GRI 5 punkter	Kriterie	Samsung	Nokia	Sony	Philips	Siemens	Panasonic	Toshiba	Electrolux	S
Strategi & Analys	1	2	1	3	3	2	3	3	3	
	2	3	1	2	2	1	2	2	3	
	3	3	1	2	2	2	3	2	3	
Snitt		2,67	1	2,33	2,33	1,67	2,67	2,33	3	2,25
Bolags-Information	1	2	1	1	1	2	1	2	3	
	Snitt	2	1	1	1	2	1	2	3	1,63
Redovisnings Principer	1	3	3	3	3	3	3	3	3	
	2	1	1	2	3	2	2	2	3	
	3	2	1	3	3	2	2	2	3	
	4	0	0	0	0	0	0	0	1	
	5	2	2	2	3	3	2	3	3	
Snitt		1,60	1,40	2	2,4	2	1,80	2	2,60	1,98
Styrning, åtaganden intressent Persp.	1	3	0	2	3	2	2	3	3	
	2	3	0	2	2	1	1	2	3	
	3	2	0	1	2	1	1	2	3	
Snitt		2,67	0	1,67	2,33	1,33	1,33	2,33	3	1,83
Utgångspunkter & resultat indikatorer	1	1	0	0	0	0	0	2	3	
	2	0	0	0	0	0	0	1	2	
	3	0	0	0	0	0	0	1	3	
Snitt		0,33	0	0	0	0	0	1,33	2,67	0,46
Total Snitt (S/5)		1,9	0,68	1,4	1,61	1,4	1,36	2	2,9	

Figur 7: Tillämpning av GRI år 2005

Detta år har företagen ett snitt som är högre än de föregående årens enligt GRI modellen.

Jämfört med 2004 sker inga större förändringar för företagen. Punkt fem (utgångspunkter och resultatindikatorer) har genom åren inte förändrats så mycket. Företagen visar inte den informationen i sina årsredovisningar. Electrolux har haft med den punkten från början till slut.

Miljöfrågorna blir allt mer aktuella. Numera mäter företagen sina miljöprojekt med hjälp av miljöindikatorer. Ett exempel är företaget Toshiba som har Long-lasting indikator på sina produkter. De menar att de producerar produkter med hög kvalitet som leder till att

produkterna inte behöver skrotas lika snabbt. Toshiba har även en annan indikator som de mäter sina produkter med och det är hur de återvinningsprodukterna hanteras.⁷⁴

4.2.6 Sammanställning av företagens snitt

	Samsung	Nokia	Sony	Philips	Siemens	Panasonic	Toshiba	Electrolux
2001	1,38	0,68	1,6	1,14	0,8	0,56	1,57	2,57
2002	1,39	0,75	1,6	1,15	0,76	1,36	1,7	2,55
2003	1,55	0,88	1,27	1,48	1,03	1,43	1,83	2,9
2004	1,67	0,88	1,2	1,41	1,4	1,36	1,76	2,29
2005	1,9	0,68	1,4	1,61	1,4	1,36	1,9	2,9
Förändring	+	=	-	+	+	+	+	+

Figur 8: Företagens snitt

Då vi tittar på förändringen från år 2001 och jämför snittet med år 2005 så har företagen i genomsnitt förbättrat sina årsredovisningar. Sony är det enda företag som har en negativ förändring, enligt GRI modellen har de gått från ett snitt på 1,6 till 1,4. Nokia är också värt att observera i det avseendet att deras snitt är densamma för året 2001 och 2005, emellanåt har den ökat och därefter sjunkit igen.

⁷⁴ Bilaga 12 Toshiba.

4.3 Sammanställning av intervjuer

4.3.1 Mona Magnusson & Maria Ohlman, Naturvårdsverket

Företagens miljöredovisning sköts väldigt olika idag. Det finns obligatorisk och frivillig redovisning. I årsredovisningarna är miljöredovisningen väldigt olika. Totalt sätt kan man inte säga att de är tillräckliga för att både få information om företagets egen miljöpåverkan som de direkta effekterna, t.ex. transporter, elförbrukning, och hur man mer övergripande arbetar för att minska miljöpåverkan. Svenska Dagbladet har nyligen startat en artikelserie där man granskar det privata näringslivets miljöarbete/miljöinformation som visar en hel del brister.

Det är bra att få den information Naturvårdsverket får idag för att se hur företagen lever upp till sina villkor och vilka åtgärder som genomförs. För den som utövar verksamheten kan det vara tidskrävande. Företagen är skyldiga att känna till vilka regler som gäller för deras verksamhet, med hjälp av utsläppsavgifter så har företagen blivit duktigare.

4.3.2 Ulrika Eliason, Miljöansvarig, Samsung

Samsung redovisar hur många produkter de sätter ut på marknaden varje månad för brunvaror (tv, stereo, dvd, video), vitvaror och telefoner. Rapporterar in det till El-kretsen varje månad och får en faktura på samma summa som inskickad rapport. När det gäller IT-produkter så rapporterar Samsung in antal kilo produkter som sätts ut på marknaden, detta görs kvartalsvis. Naturvårdsverket kontrollerar sedan att man betalar dessa fakturor och att rapporteringarna överrensstämmer.

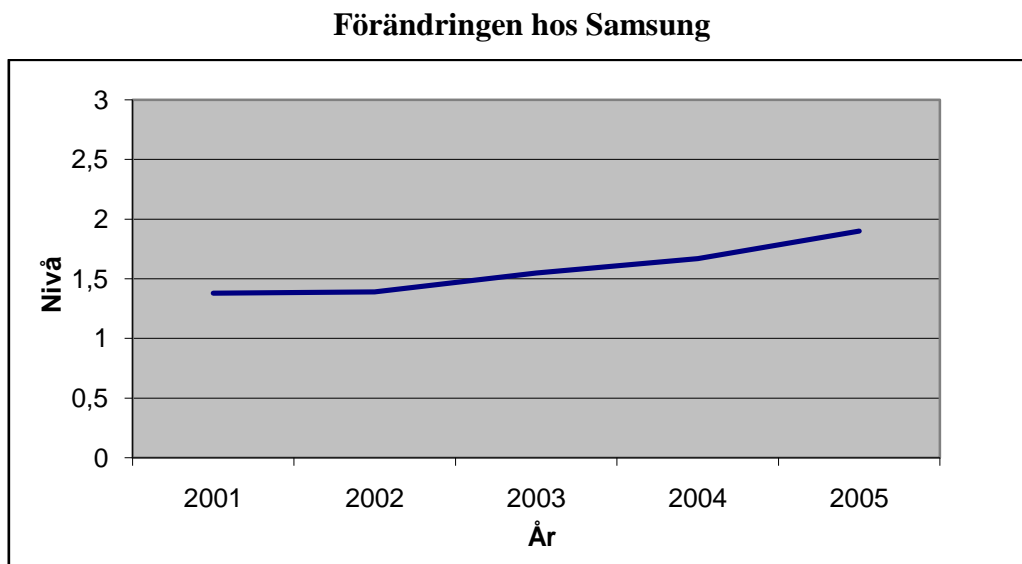
Man har miljöredovisat på samma sätt som förr men med tiden har de vidareutvecklats och finjusterats. Idag är det mer detaljerad miljöredovisning. Företagen är relativt tröga på att ta till sig och tillämpa nya lagar och regler som tillkommer. Företagen är medvetna om intressenternas inflytande på företaget och därför så anses det att redovisningen i årsredovisningarna är av stor betydelse och något positivt för företagen. Man kan genom miljöredovisningen visa att man tar till producentansvar på marknaden. Miljöansvarig på Samsung tycker inte att reglerna är striktare idag men en utveckling av miljöredovisning har skett. Det är inte bara i årsredovisningarna som förändringar har skett, utan även i företagen då man nu överlåtit miljöfrågorna från servicechefen till en person som endast sitter med miljöärenden.

5. Analys

Här ska alla företagens miljöredovisning analyseras och redogöras. Vi börjar med att presentera vardera företags förändringar från 2001-2005. Därefter visar vi en sammanställning av miljöredovisningens utveckling.

5.1 Företagen

5.1.1 Samsung⁷⁵

Figur 9: Förändringen av kriteriesnittet för Samsung år 2001-2005

Här kan vi se Samsungs utveckling enligt GRI-modellens alla kriterium från år 2001-2005. En ökning har skett genom åren, och denna ökning har gått från ett snitt på 1,38 till 1,9. Det kriterium som Samsung har fått max nivå på genom alla år är redovisningsprinciper. De redovisningsregler som Samsung tillämpar är Koreas egna regler. Samsung har för varje år beskrivit vilka principer de tillämpar. År 2004 och 2005 får de även max nivå på strategi och analys punkten. Dessa kriterier handlar om VD-ord med övergripande visioner och strategier och risk- och möjlighetsanalys. Det som är unikt för år 2005 är att antal max kriterium har ökat och nu var det på punkten styrning, åtaganden och intressentperspektivet. Samsung har

⁷⁵ Se bilaga 6

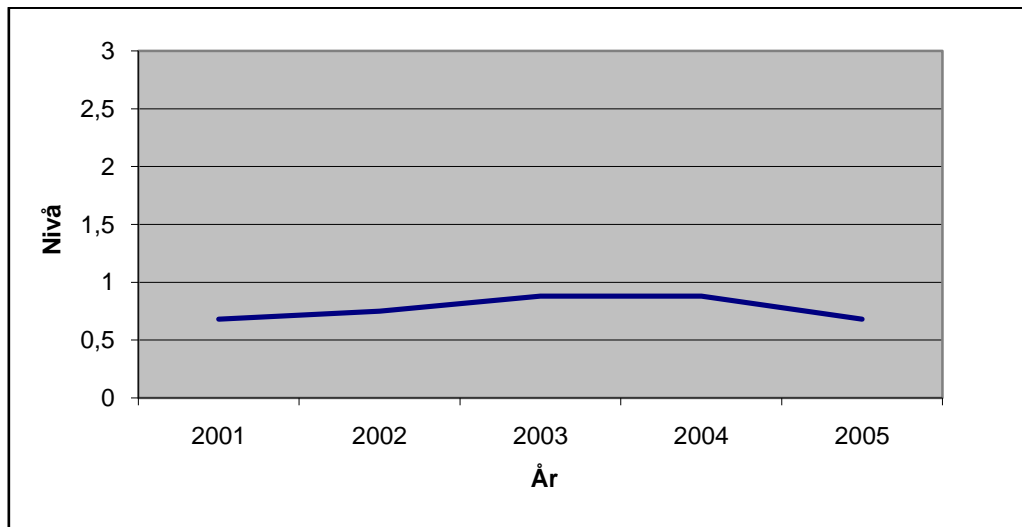
förbättrat sin text om bolagsstyrningen och om bolagsledningens upplysning om anslutning till externa uppförande regler.

Med tiden så ser man att det tillkommer allt mer text om miljön och om innebörden av miljöansvaret. De redogör för ett mål de har och det är att vara ”The best in Environmental Concern”. Intresseperspektivet finns i åtanke redan i början men då nämns det bara kort vad som menas med intressentperspektivet. Enligt intressentmodellen så ger en bra miljöredovisning företaget ett bättre rykte som i sin tur kan ge företaget en bättre lönsamhet. Samsung menar att intressentperspektivet innebär att man producerar miljövänliga produkter som efterfrågas av marknaden. Med tiden blir informationen om miljön i årsredovisningarna fylligare. Man beskriver mer i detalj de olika projekten man är medlem i och vilken roll företaget har i projekten.

Vi kan se en tydlig förändring från det första året till nu. För år 2005 visar även Samsung hur mycket de betalar i miljöavgift. Förklaring på hur mycket farligt ämne varje produkt innehåller innan och efter den nya produkt utvecklingen finns.

5.1.2 Nokia⁷⁶

Förändringen hos Nokia

Figur 10: Förändringen av kriteriesnitten för Nokia år 2001-2005

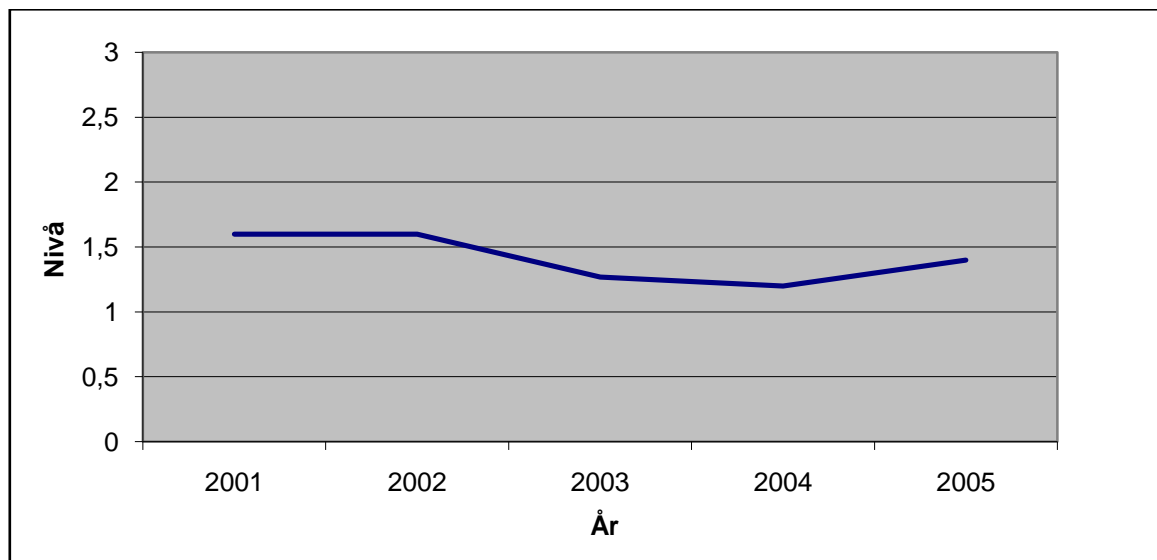
Nokia hade en markant ökning från år 2001-2002, där ökningen var från 0,68 till 0,75. De följande åren är relativt stadigvarande och år 2005 försämras Nokias snitt från 0,88 till 0,67. Nokias snitt ligger relativt konstant under nivå ett. Även om Nokia enligt GRI modellen inte har förbättrat sin miljöredovisning så har den i alla fall blivit allt mer informationsrik om man jämför år 2001 med 2005.

Det som Nokia hade max nivå på genom alla år var redovisningsprinciperna, de förklarar att redovisningen görs enligt FAS som är den finska redovisningsstandarden. År 2005 finns det ingen relevant information om miljön. Hela texten om företagsansvar och miljömedvetenhet är borta. Nu hänvisar de direkt till deras miljörapport som finns på nätet, det är av denna anledning som deras snitt för år 2005 sjunkit.

⁷⁶ Se bilaga 7

5.1.3 Sony⁷⁷

Förändringen hos Sony

Figur 11: Förändringen av kriteriesnitten för Sony år 2001-2005

Sonys årsredovisningar var redan år 2001 väldigt omfattande enligt GRI modellen. Sony och Electrolux var de företag som år 2001 hade det högsta snittet som var 1,6. Denna tendens höll i sig även för år 2002, men efter detta år så dalade Sonys snitt ner till 1,27 för år 2003 och 1,2 för 2004. Sony lyckades förbättra sin årsredovisning enligt GRI modellen för år 2005 som hade ett snitt på 1,4 men detta är lägre än det de hade år 2001.

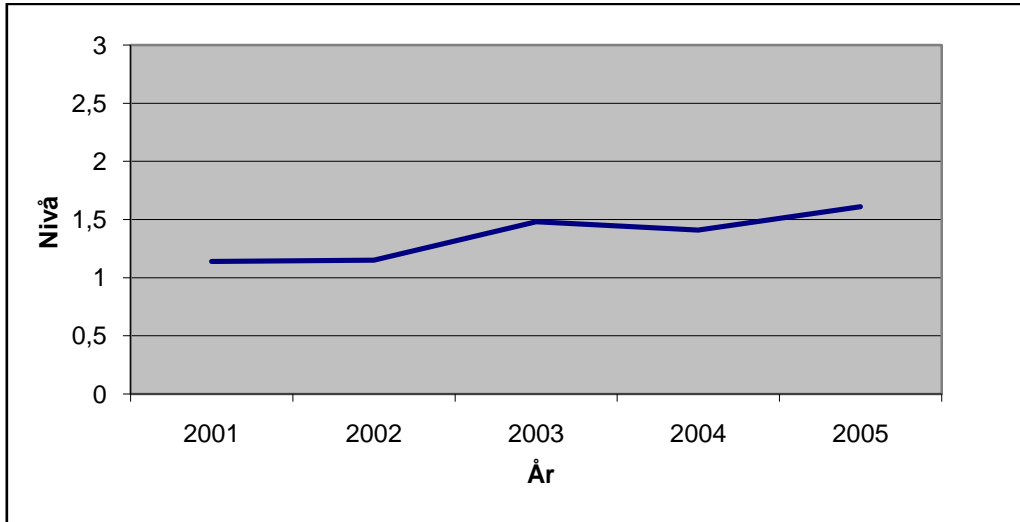
I årsredovisningen för år 2001 nämner Sony att deras mål är att vara ett grönt företag och de redogör för olika kontroller man genomför på deras produkter för att kunna uppnå målet. Exempel på vad Sony kontrollerar är sortering, återanvändning och recycling. Med tiden plockar Sony bort denna information om hur de gör sina kontroller.

Sony är det enda företag som har utvecklats negativt i snitt enligt GRI modellen när man jämför år 2001 med 2005.

⁷⁷ Se bilaga 8

5.1.4 Philips⁷⁸

Förändringen hos Philips

Figur 12: Förändringen av kriteriesnittet för Philips år 2001-2005

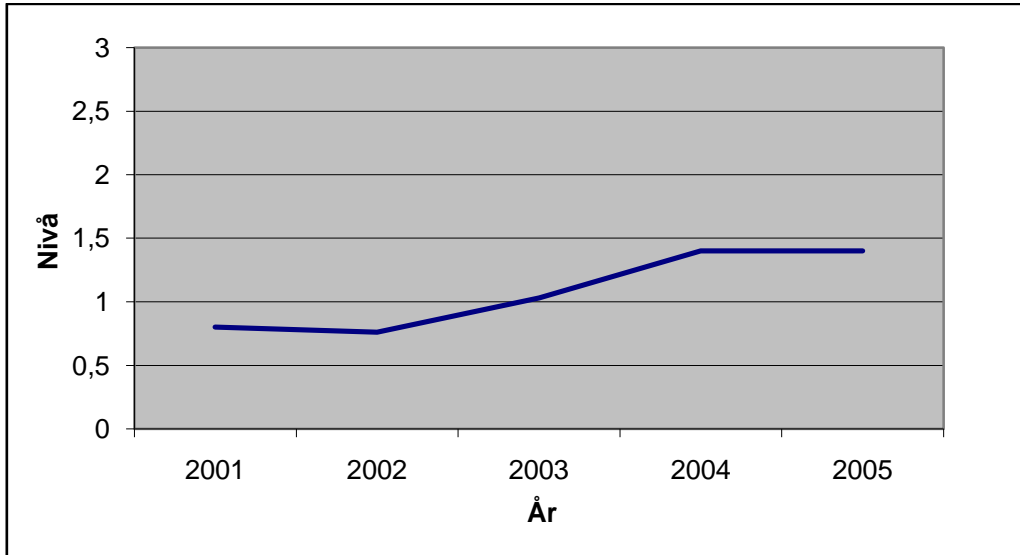
Philips har ett snitt på 1,14 redan för år 2001, och de har enligt GRI modellen en trea i nivå bedömningen på strategi och analys och redovisningsprinciper. De kriterier Philips fick en trea på var att de hade förklarat vilka redovisningsprinciper de hade tillämpat, redovisningens omfattning och avgränsning, redovisningens målgrupp och bolagets förhållningssätt till oberoende bestyrkande av redovisning. På bedömningen om strategi och analys fick företaget en trea på första punkten som behandlar VD-ord med övergripande visioner och strategi.

Snittet är ungefär den samma för året som följer, men för år 2003 ser vi en ökning till 1,48. För år 2004 sjunker snittet till 1,41 och de kriterier Philips blivit sämre på är strategi och analys enligt GRI modellen. År 2005 ökar snittet till 1,61 enligt GRI modellen. Det som Philips fått mer poäng för är att de nu har en mer text rik information om Styrning, åtaganden och intressentperspektivet. Punkt fem har de inte tagit hänsyn till.

⁷⁸ Se bilaga 9

5.1.5 Siemens⁷⁹

Förändringen hos Siemens

Figur 13: Förändringen av kriteriesnittet för Siemens år 2001-2005

Siemens har en ganska låg nivå på sina kriterier. Det beror på att de inte har med vissa kriterier de första två åren. Senare tillkommer lite mer text som krävs enligt GRI modellen men innehållet är ändå inte uttömmande. Därför är snittet under nivån 1,5. Det första året finns en kort text där VD: ns ord finns. Första punkten enligt GRI-modellen är inte fulländad. Den är svag och har låg nivå. Bara punkt två och tre anser vi är bra. De kommande två åren, 2002 och 2003 har samma upplägg. Inga större förändringar på strukturen och texten finns.

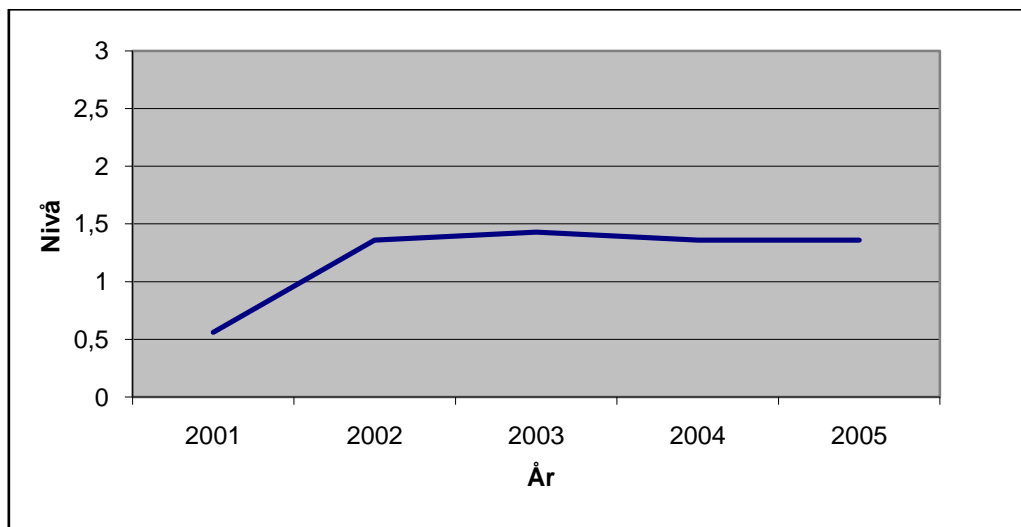
Det fjärde året ser man en skillnad då VD: ns ord som har en bättre struktur där de tar upp strategier och mål. De redogör även för miljöcertifikatet de har och att de är anmälningspliktig enligt förordningen 1 998:899 om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Därefter hänvisar de till deras miljörapport de har på hemsidan. Det femte året är väldigt lik det fjärde men detta år har man även en allmän text om miljöhänsyn och ansvaret företaget har.

År 2005 har Siemens med fyra punkter från GRI modellen. Det finns en allmän text om miljön. Innan har de inte haft mycket information om det utan direkt hänvisat till en rapport på hemsidan. Miljötexten är ändå inte fullständig.

⁷⁹ Se bilaga 8

5.1.6 Panasonic⁸⁰

Förändringen hos Panasonic

Figur 14: Förändringen av kriteriesnittet för Panasonic år 2001-2005

Panasonic är ett företag som enligt våra bedömningar håller en jämn nivå. Inga större förändringar görs från år 2002 till 2005. De håller sig nära snittet 1,5. En ingående inledning om företagets filosofi, mål, strategier och visioner ges ut VD:n. Man talar mycket om företagskulturen och att denna färgar företagets mål och visioner. Man använder sig av samma upplägg genom åren men man lägger till hur det har gått för företaget, om de har nått sina mål eller inte. Panasonic beskriver vad som gjorts för att nå de uppsatta målen som var gällande för det aktuella året. Med tiden beskriver man mer i detalj hur man har tänkt uppnå sina mål.

Panasonic beskriver i sin årsredovisning för alla år vilka marknader de befinner sig i och hur de har planerar att ta sig in på nya marknader. Något som också tas upp varje år är hur Panasonic är strukturerat med alla avdelningar, detta tas upp som en not.

I noterna beskrivs även att de har tillämpat redovisnings regler och standarder efter det japanska. De påpekar även att de har tagit hänsyn till regler från USA då de visar sina rapporter. Man använder sig av samma redovisningsprinciper genom alla år.

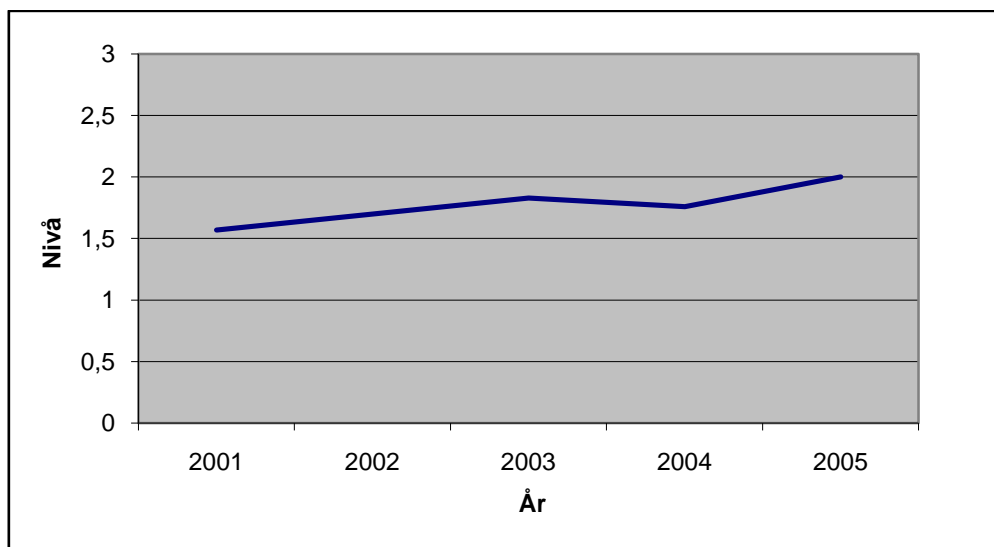
⁸⁰ Se bilaga 11

När det gäller själva styrningen så finns det ingen information om vad för externa regler som de tar hänsyn till i hållbarhetsarbetet. De har information om hur de tar hänsyn till miljön. De visar att de produkter som produceras till hushållen, bilen osv. är miljövänliga. De visar deras återvinningsarbete och energisparande.

Panasonic har fått priser för deras miljöinsatser. Med tiden utformat Panasonic två huvudpunkter för deras verksamhet och det är miljövänlig teknologi och ekologisk tänkande. Det ekologiska tänkandet har lett till att Panasonic tillverkar ”Gröna produkter” som är en rubrik som säger att produkter ska vara i enlighet med ISO 14001. Farliga ämnen reduceras från fabriker och hänsyn till omgivningen och miljön prioriteras. Förutom kapitlet som handlar om företagets sociala ansvar så präglas årsredovisningen av miljötext överallt. Miljöarbetet tar en stor del av redovisningen där det beskrivs produkt för produkt. Deras koncept präglas av att vara miljövänlig. Företagen har inget om hur de möter sina insatser i miljöfrågor, så de har inga miljöindikatorer för något av åren. Det sista året har Panasonic bara med fyra punkter som finns i GRI-modellen.

5.1.7 Toshiba⁸¹

Förändringen hos Toshiba

Figur 15: Förändringen av kriteriesnitten för Toshiba år 2001-2005

Toshiba är ett av de företag som har ett snitt över 1,5 för alla åren. För kalenderåret 2001 har Toshiba bra nivå på den första punkten där vd: ns ord finns, företaget visioner, strategier och utveckling. För nästkommande årsredovisningar har man ungefär samma struktur. Deras förändringskurva får en positiv ökning det sista året och de hamnar vid nivå två.

Toshiba beskriver vilka marknader de befinner sig i och hur många andelar man har redan det första året. År 2004 lägger man in en organisations schema som visar en helt ny avdelning som hanterar miljöfrågor. Företaget tillämpar fram till år 2005 SFAS (Statement of Financial Accounting Standards) som redovisningsprincip.

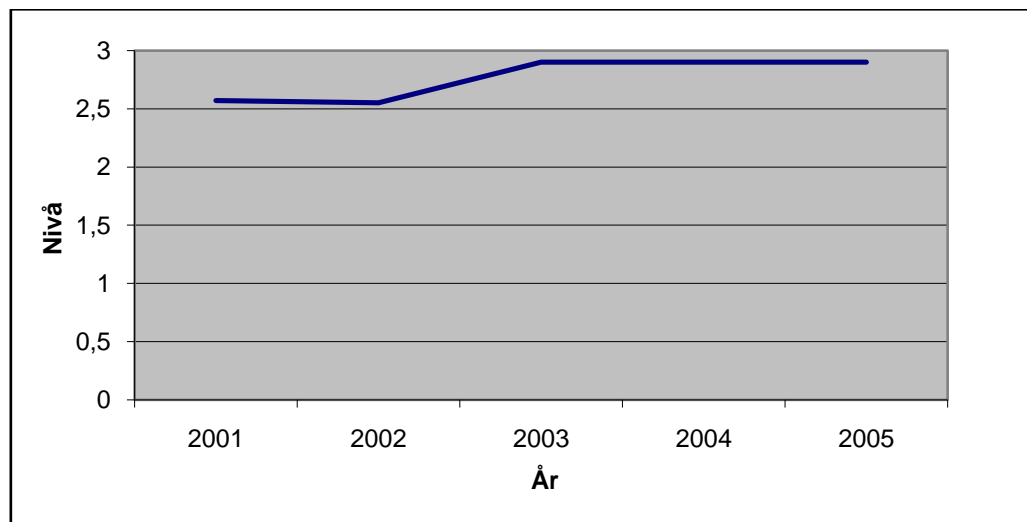
⁸¹ Se bilaga 12

De tar upp deras miljöansvar redan första året. Det framkommer inte i årsredovisningen om vad deras resultatindikatorer är, förrän år 2005. Då har de med indikatorer på Long- lasting products, och menar att produkterna produceras med en så hög kvalité att de håller en längre tid och på det viset värnar man miljön. Man har även resultat indikatorer på hur många produkter som läggs ut på marknaden och hur många som returneras på rätt sätt.

Det sista året har Toshiba med fem punkter som finns i GRI-modellen. Nu beskriver man även sina indikatorer i detalj. Den största förändringen sker mellan år 2004-2005. De beskriver hur de förbättrar sina produkter med hänsyn till miljön.

5.1.8 Electrolux⁸²

Förändringen hos Electrolux

Figur 16: Förändringen av kriteriesnitten för Electrolux år 2001-2005.

Electrolux miljöredovisning i årsredovisningen är väldigt bra. De håller en hög nivå redan år 2001 som fortskrider de andra åren. De har med en detaljerad text om deras hållbarhetsarbete år 2005 jämfört med de andra företagen. Detta kan vi även konstatera från Deloitte's rapport "Årets rapportering" år 2005.⁸³ Det har skett en liten utveckling från år 2001 till år 2005, detta pga. att de redan år 2001 hade i stort sätt med alla kriterier. Redan år 2001 hade företaget med en ingående beskrivning av VD: ns ord där man tog upp företagets visioner, strategier och de övergripande målen. Man tillämpar samma struktur genom alla år när de gäller punkten strategi och analys.

Företaget använder sig av figurer och löpande text då de beskriver sin verksamhet och förhållandet till sina konkurrenter. Även här tillämpar man samma struktur genom åren, man utvecklar inte upplysningen om bolagsinformationen. Electrolux använder sig av IAS reglerna men tillämpar även US GAAP för kalenderåret 2001, men för kommande år så avskaffar de US GAAP i sina redovisningsprinciper. År 2004 börjar företaget att tillämpa IFRS reglerna och man gör en del justeringar i sin redovisning med hänseende till de nya reglerna.

⁸² Se bilaga 13

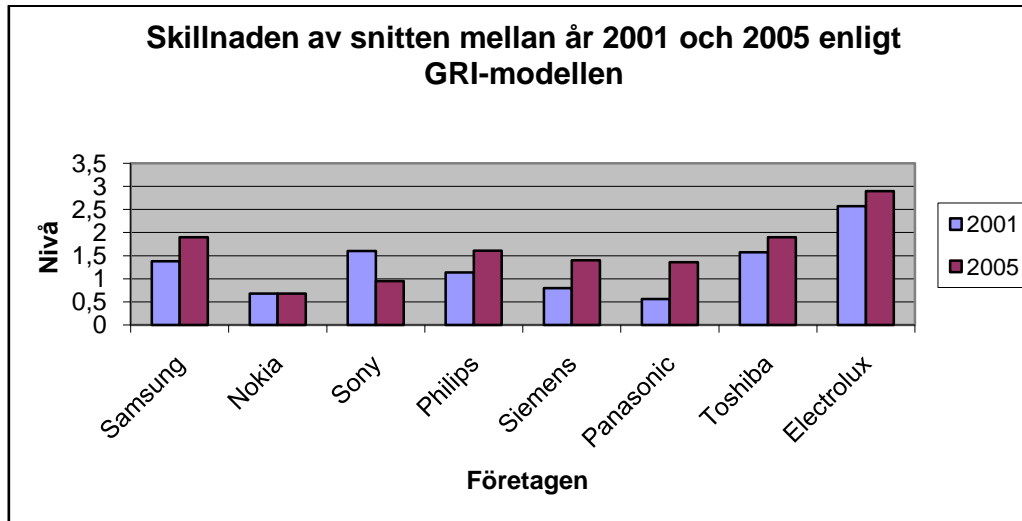
⁸³ http://www.deloitte.com/dtt/press_release/0.1014.cid%253D96048.00.html (2007-04-19)

När det gäller företagets beskrivning av styrning, åtaganden och intressentperspektiv ser man en utveckling i årsredovisningarna. I början var det korta stycken om deras ansvar men med tiden har de gått in allt djupare på hur företagen påverkas av deras intressenter och man har även förklarat vad företaget gör för att förbättra miljön. Man beskriver vilka projekt man är med i och vad de innebär för företagets framtid. Den största förändringen är mellan år 2002 och 2003.

Det sista året har Electrolux med fem punkter som finns i GRI-modellen. Scantias årsredovisning från år 2005 kan jämföras med Electrolux årsredovisning. De har båda med väldigt mycket information om deras miljöarbete och miljöhänsyn. Alla punkter med deras kriterier är i stort sätt med.

5.2 Sammanställning av miljöredovisningens utveckling

5.2.1 Förändringen av miljöredovisningen för alla företag

Figur 17: Förändringen av snitten för företagen mellan år 2001 och 2005.

Figuren illustrerar förändringen av snitten enligt GRI modellen. Man kan utläsa att den generella förändringen har varit positiv, dvs. företagen har med tiden förbättrat informationen i sina årsredovisningar. Det är bara Sony som har utvecklats på ett negativt sätt när vi jämför år 2001 med 2005. Anledningen till detta är att numera hänvisar Sony till miljörapporter utanför sin årsredovisning. Miljöredovisningen är inget krav som måste uppfyllas enligt de principer och lagar som finns för regleringen av årsredovisningen. Det flesta företagen har ändå med miljöredovisning i sina årsredovisningar detta på grund av de olika normer och värderingar som styr oss. Människorna är styrda av omedvetna strukturer, enligt den institutionella teorin. Det är människorna som ställer krav på miljöredovisning då detta får en allt större betydelse. Företagen miljöredovisar för att människorna runtomkring har blivit mer intresserade och engagerade i miljöfrågor.

Enligt intressentmodellen diskuteras förhållandet mellan vad företaget ger sina intressenter och vad dessa i sin tur kan ge företaget. Företaget försöker hitta en balans mellan intressenternas krav och intressenternas bidrag till företaget. Metoden för att möta kraven som ställs är just att kommunicera med sina intressenter och detta görs med hjälp av årsredovisningen. Om man inser att ens intressenter är väldigt miljöintresserade ska man se till att man möter deras krav på detta så att de kan bidra till mer lönsamhet i företaget.

Företagen måste vara öppna mot sina intressenter för att kunna behålla de. Enligt legitimitetsteorin är öppenheten ett krav om man vill hålla sig verksam på den marknaden man befinner sig i. Företag som fått en legitimitet av sina intressenter är med andra ord accepterade. Man måste ständigt förbättra sina årsredovisningar och informationen som når intressenterna för att det räcker inte med att man fått legitimiteten en gång utan man måste se till att behålla den också. Kräver intressenterna något nytt som nu i vårt fall mer information om hur företagen miljöredovisar så måste man kunna leverera detta.

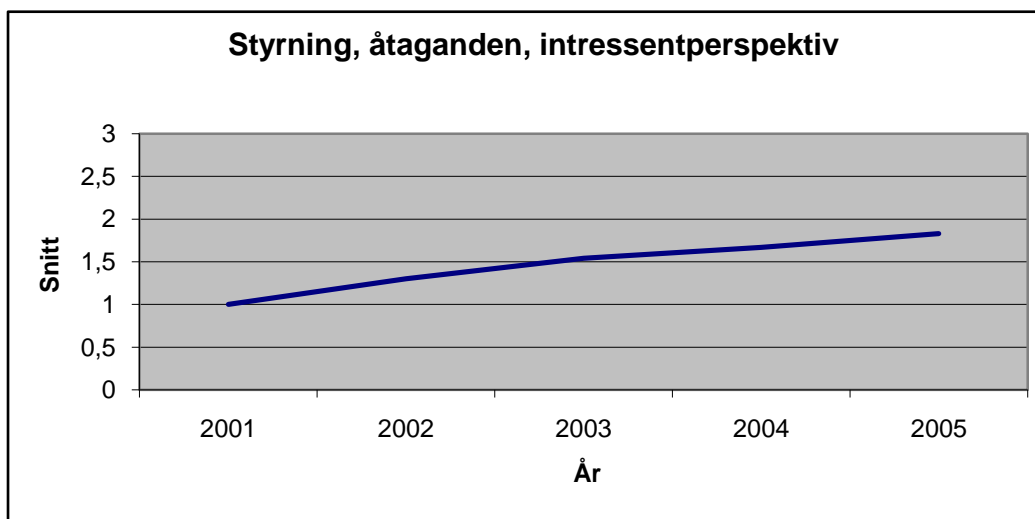
För var det så att man bara tittade på de ekonomiska vinningarna som företaget gjorde. Intressenterna nöjde sig med att det gick bra för företaget och att aktie ägarna fick så bra avkastning som möjligt på sina aktieinnehav. Med tiden har ett socialt- och ett miljöperspektiv vuxit fram. Det sociala är att man nu mera tittar på skillnaden mellan rika, fattiga och hälsa, inkomstskillnader. Detta tittar men mer på då intressenterna vill ha denna information, det är ett krav från deras sida. Miljöperspektivet är av stor betydelse då man med säkerhet kan räkna ut vad som kommer att se om vi inte gör något åt saken. Eftersom vi alla har ett ansvar att se över miljön så innebär detta ett nytt krav från intressenterna som företagen måste ta hänsyn till.

Enligt Mona Magnusson och Maria Ohlman på naturvårdsverket så är inte informationen i årsredovisningarna gällande hur de tar sitt ansvar tillräckliga, och att företagen redovisar på olika sätt. Denna problematik har även diskuterats i artikeln *An Evaluation of Sustainable Development Metrics for Industry*.

Ulrika Eliasson på Samsung anser att miljöredovisningen har med tiden blivit allt mer detaljerad men att företagen är relativt tröga på att ta till sig och tillämpa nya lagar och regler. Den institutionella teorin talar om samma problematik, att det är svårt att förändra redovisningen då vi människor anses tröga. Rutiner och vanor är svåra att förändra. Ulrika talar även om att företagen är medvetna om intressenternas inflytande på företagen. Enligt intressentmodellen är det viktigt att redovisa bra och rätt information till sina intressenter för att företaget skall uppfattas som ansvarsfulla och som fullgör sina förpliktelser.

Företagens tillämpning av GRI-modellen är inte tillfredställande. De skulle kunna ha mer information om deras miljöarbete om de använde sig av GRI-modellen. I artikeln *The Role of the Global Reporting Initiative's Sustainability Reporting Guidelines in the Social Screening of Investments* tas det upp att GRI-modellen borde användas mer flitigt av företagen.

5.2.2 Företagens utveckling av punkt 4 enligt GRI-modellen

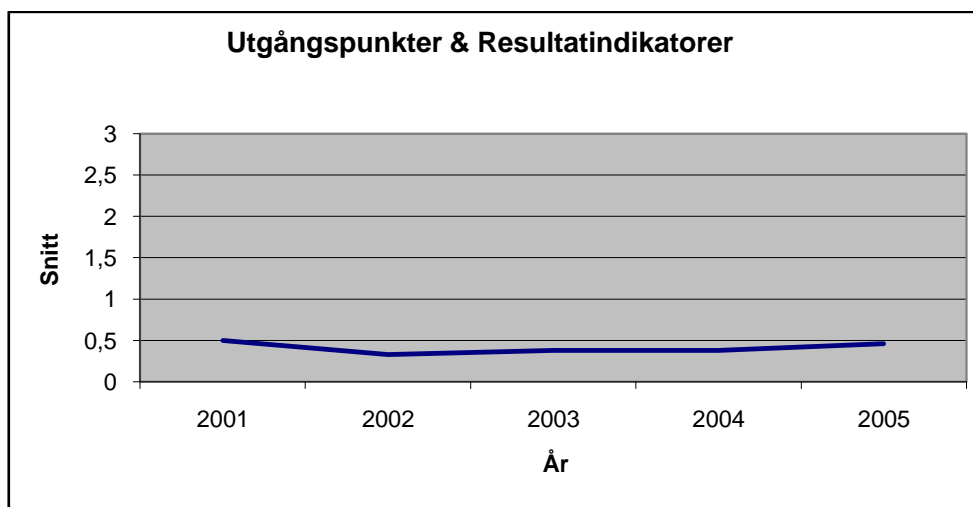
Figur 18: Sammanställning av snittet i punkt fyra

Detta enligt GRI-modellen för år 2001–2005 för alla företag tillsammans

Vi undersöker snittet i punkten om styrning, åtaganden och intressentperspektivet för alla åtta koncerner tillsammans. Vi kan konstatera att utvecklingen har varit positiv då företagen har med tiden förbättrat miljöinformationen i årsredovisningarna. Förändringstakten avtar allt mer med tiden. Electrolux är det företag som i snitt har det högsta snittet, redan år 2001 hade företaget 2,5 i snitt. Nokia är de företag som har det lägsta snittet genom alla år. En ökning av snittet för Nokia har skett men avtagit igen år 2005. Detta värde är det lägsta jämfört med alla andra företag redan år 2001. Det enda företag som har gått i motsatt riktning, dvs. som har blivit allt sämre med tiden är Sony. De har gått från ett snitt på 1,6 till 1,4 på fem års tid.

Punkten består av tre kriterier som behandlar bolagets upplysning om hur hållbarhetsarbetet integreras. Dessa tre kriterier är bolagsstyrningen, bolagsledningens upplysning om anslutning till externa uppförande regler. En upplysning om hur bolaget arbetar med sina intressenter ingår också som ett kriterium.

5.2.3 Företagens utveckling av punkt 5 enligt GRI-modellen

Figur 19: Sammanställning av snittet i punkt fem

Detta enligt GRI-modellen för år 2001– 2005 för alla företag tillsammans

I denna figur visas en sammanställning av snittet i punkten som behandlar utgångspunkter och resultatindikatorer. Sammanställningen är gjord för koncernerna tillsammans. Man ser en svag ökning av kriterierna de tre senaste åren. Inga markanta skillnader har skett angående denna punkt men det kan bero på att de bara är tre företag som har med denna punkt i sina årsredovisningar. Dessa företag är Sony, Toshiba och Electrolux. Men för år 2002 – 2005 är det bara Toshiba och Electrolux som har med denna punkt i sina årsredovisningar. Det är därför nivå snitten är låga då vi tittar på alla åtta företag tillsammans.

Anledningen till att vi inte tittar på alla punkter är för att det i vår mening inte är av intresse. Vi vill se hur miljöinformationen har ändrats och det är punkt fyra och fem som visar det. Redovisningen av miljöarbetet kan vara ett bra verktyg för företagen för att visa en bra bild av sig själva. Då kraven från alla intressenter har ökat så är det en möjlighet för företagen att stärka sitt varumärke och aktievärde. Med punkt fyra och fem ser vi att företagen sakta men säkert gör förändringar i deras redovisning om miljöinsatserna. I artikeln *Getting Started on Sustainability Reporting* så tas diskussionen om intressenternas roll upp då de har ett stort inflytande över vad företagen redovisar. De lagstadgade punkterna i GRI-modellen som exempelvis redovisningsprinciper har alla fått full nivå på.

6. Slutsats

6.1 Slutsatser

- Man ser en förändring av miljöredovisningen i årsredovisningarna. Med tiden har man lagt större vikt på att visa sina intressenter om sitt miljöansvar. En förändring har skett i både kvantitet och kvalitet. Förr krävde intressenterna inte så mycket miljöinformation. Numera är det inte så. Företagen vill hålla kvar och utveckla sin legitimitet, då tar de fram den information som ses som aktuellt och viktigt för tiden.
- År 2001 var inte miljöredovisningen i årsredovisningarna tillfredställande. Med åren har företagen blivit mer påverkade av omgivningens krav och detta har speglat sig i deras årsredovisningar. År 2005 har företagen blivit bättre på att miljöredovisa då de visar mer information.
- Företagen har blivit bättre på att miljöredovisa i sina årsredovisningar enligt GRI modellen. Utvecklingen i årsredovisningarna har stagnerat det sista året då de flesta företagen miljörapporterar mer utanför årsredovisningarna.
- GRI modellen är en omfattande modell. Företagen som har undersökts har än idag inte kommit upp till den nivå som modellen avser även om de har haft förändringar inom miljöredovisningen. När man jämför företagets miljöredovisning i årsredovisningarna med Scantias miljöredovisning enligt GRI modellen, så ser man klart att företagen inte lagt så stor vikt på miljöredovisningen, detta med undantag för Electrolux och Toshiba. Scania har mer omfattande miljöredovisning än de flesta företag vi tittat på där hela årsredovisningen präglas av ett miljöperspektiv.
- Enligt den Institutionella teorin är det olika normer och värderingar som påverkar våra handlingar. Det är svårt att ändra på rutiner som företagen har. GRI-modellen har en struktur som många inte tagit hänsyn till. Teorin menar att det kan bero på att företagen inte vet hur de ska hantera den typen av struktur. Miljöfrågan med dess aktualitet har företagen dock försökt lägga vikt på och detta kan bero på de ändrade värderingar och ideologier intressenterna och omgivningen har.

- Toshiba och Electrolux är de företag som uppfyller alla krav enligt GRI modellen år 2005. Nu har de en mer detaljerad text om miljön. De mäter och förklarar produkternas miljöpåverkan.
- Sony är det enda företag som med åren fått en nedgång i deras miljöredovisning enligt GRI modellen, då de har flyttat mycket miljöinformation till deras miljörapporter som ligger utanför årsredovisningen. Förändringstakten i årsredovisningen har sjunkit med åren.
- Det är mycket upp till företaget att ta reda på vilka som läser årsredovisningarna. Sony kan kanske enligt intressentmodellen minskat sin miljöinformation från årsredovisningen men kompenserat det genom att ta fram en miljörapport som enbart behandlar miljöarbetet. Detta kan anses vara positivt och som negativt. Legitimitetsteorin menar att legitimiteten kan förloras om man tar bort något som funnits. Men här finns ett starkt engagemang och en utveckling på miljöarbetet så det är positivt. Frågan är om vi intressenter är redo att ta den förändringen.
- Att företagen har olika redovisningsprinciper har inte påverkat undersökningen så markant. Det som man kan notera är att Electrolux som är ett svenskt företag har tagit till sig GRI-modellen på ett tillfredställande sätt och redogör för sitt miljöarbete. Detta kan bero på de nationella lagar och regler som finns och även konsumenternas tryck på företaget. Detta tas även upp i artikeln *The Need for Standards and an Environmental Assurance Service* som menar att svenska företag har tagit till sig GRI modellen då intressenttrycket ökat. Miljöperspektivet är en viktig aspekt att ta hänsyn till om de vill ha ett visst rykte och fortsätta att vara verksamma i marknaden. Så som legitimitetsprincipen tar upp så måste företagen ständigt uppdatera och utveckla sin legitimitet.

6.2 Kritisk granskning

Vi kan börja med att konstatera att det är viktigt att hålla reda på de olika termer som används inom miljöredovisningen. Man kan lätt blanda ihop miljörapporter som företagen brukar hänvisa till där de enbart behandlar deras hållbarhetsredovisningar och miljöredovisning som de visar i deras årsredovisningar. GRI kan användas för de båda ändamålen men känns ändå bättre lämpad för miljörapporter då företagen presenterar mer detaljerad om deras miljöarbeten.

Bedömningen av nivån för kriterierna som finns i GRI modellen är subjektiva. För att tillhandahålla en god värdering så jämför vi med Scantias årsredovisning för år 2005 då vi vet att de har fått pris för deras redovisning enligt GRI modellen. Därmed blir vår uppskattning av nivåerna mer trovärdig.

Årsredovisningarnas struktur och innehåll är lagstadgade, det är inte helt fritt om vad man skall ha med och hur man skall beräkna. Man måste hålla sig till de lagar och regler som finns. Redovisningsprinciperna är ett exempel på vad som måste följas, men företagen kan dessutom räkna och värdera enligt andra modeller. De modeller och värderings metoder som inte är de generella måste ligga längst bak i årsredovisningen. Dessa regler finns för att öka jämförbarheten i årsredovisningarna. Man skall kunna jämföra två bolag som jobbar i helt olika branscher.

Problemet med årsredovisningarna är att företagen i sina texter kan välja bort de texter som inte är så passande, man väljer att lyfta fram företaget genom att skriva om allt gott företaget gör. Detta är missvisande och därför är det viktigt att vara kritisk mot årsredovisningarnas innehåll. För att kunna ta till sig informationen från årsredovisningarna på ett mer neutralt sätt tillämpade vi GRI-modellen. Utifrån denna modell hämtade vi de data som behövdes ur årsredovisningarna vilket innebär att GRI-modellen är den som är av störst betydelse för vår undersökning.

Vi stöter på samma problematik när vi talar med de miljöansvariga på företagen. Vi fick tillgång till en intervju på Samsung, och givetvis pratar man inget negativt om företaget. Hur vi hanterade detta problem var att vi även intervjuade naturvårdsverket som är den instans

som har hand om all miljörapportering och som har koll på hur företagen sköter sig. Med hjälp av denna intervju kunde vi balansera de kvalitativa data vi tillhandahöll.

För att öka tillförlitligheten i arbetet så använder vi oss av forskningsartiklar som behandlar området. Det man måste ha i åtanke när de kommer till forskningsartiklarna är att de inte är så aktuella och att de inte alltid behandlar ämnet från den synvinkel man själv vill se det ifrån. Vi har använt oss av fyra artiklar och de viktigaste var att minst ha en som behandlar GRI-modellen som är tyngdpunkten i vårt arbete. Våra slutsatser stämmer överens med de artiklar vi redogör i vårt teoriavsnitt.

6.3 Förslag på fortsatt arbete

Efter att ha gjort denna studie märkte vi att det skulle vara intressant att angripa detta ämne ur ett annat perspektiv. Det skulle vara intressant att gå in i miljörapporter istället för årsredovisningars miljötext och behandla ämnet med det. Resultatet skulle säkerligen skilja sig och man skulle nog få en annan bild av företagen.

Ett annat sätt är att svenska börsnoterade företags årsredovisningar skulle kunna användas. Även om miljöfrågan är väldigt aktualiserad i hela världen så är svenska företag väldigt måna om att visa sin miljöhänsyn mer. Eftersom reglerna och standarderna är gemensamma så skulle det inte vara så svårt att jämföra företagen och man skulle kanske kunna dra andra slutsatser.

Källförteckning

- Andrews, Owen. *Getting Started on Sustainability Reporting*. Environmental Quality Management, 2002, Volym. 11, Nummer 3, Sid. 3-11.
- Artsberg Kristina, *Redovisningsteori - policy och praxis*, 2005
- Artsberg Kristina, *Redovisningsteori - policy och praxis*, 2003
- Ax et. Al. *Den nya ekonomistyrningen (andra upplagan)* 2002
- Beets, S. Douglas, Souther, Christopher C. *Corporate Environmental Reports: The Need for Standards and an Environmental Assurance Service*. Accounting Horizons, 1999, Volume 13, Nummer 2, Sid. 129-145.
- Bengtsson, Callert och Goszkowski, *Den rena revisionsberättelsen – I behov av revision?* Kandidatuppsats, Högskolan Kristianstad HT-2003
- Bergström Sören, *Utvärdering av årsredovisningslagens regler om miljöredovisning*, 2005, Rapport till Justitiedepartementet
- Bergsström. S, Catasús. B, Ljungdahl. F, *Miljöredovisning*, 1998, Liber Ekonomi
- Brännlund. R, Kriström. B, *Miljöekonomi*, 1998, Studentlitteratur Lund
- Carane, A & Matten, D. *Business Ethics* Oxford University press 2004
- Corell. E, Söderberg. H, *Från miljöpolitik till hållbar utveckling*, 2005, Liber AB
- Deegan, C. *The legitimising effect of social and environmental disclosures – a theoretical foundation*. Vol. 15, nummer 3. 2002
- Denscombe Martyn, *Forskningshandboken –för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, 2000, Studentlitteratur Lund
- Gregow Torkel, Sveriges Rikes Lag, 2006, Nordstedts juridik
- Hartman Sven, *Skrivhandledning för examensarbeten och rapporter*, 2005, ScandBook AB Falun
- Holme Idar Magne, Solvang Bernt Krohn, *Forskningsmetodik om kvalitativa och kvantitativa metoder*, 1997, Studentlitteratur Lund

Hussey, Kirsop & Meissen, *Global Reporting Initiative Guidelines: An evaluation of sustainable development metrics for industry*. Environmental Quality Management. 2001, Volym 11, Nummer 1, Sid. 1-20.

North Douglas C, *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*, 1990, Cambridge University Press

Tilling, Matthew V (2004) *refinements to legitimacy theory in social and environmental accounting*. :Flinders Unviversity, South Australia. Sid.4

White Anthony, *The Greening of the Balance Sheet*, 2006, Harvard Business review Volym 84, Nummer 3

Willis Alan, C.A, *The Role of the Global Reporting Initiative's Sustainability Reporting Guidelines in the Social Screening of Investments*. Journal of Business Ethics, 2003, Volym 43, Nummer 3, Sid. 233-237.

Internet

<http://www.naturvardsverket.se/eeregistret/>

<http://www.naturvardsverket.se/omnaturvardsverket/>

<http://www.naturvardsverket.se/dokument/omverket/arsredo/ar06/620-8285-X.pdf>

http://www.farsrs.se/pls/portal/docs/PAGE/FAR/NYHETSARKIV/2006/FAR%20SRS%20BED%D6MNING%20AV%20B%C4STA%20H%C5LLBARHETSREDOVISNING%202006%20LOGGAD%20_2_.PDF

http://www.deloitte.com/dtt/press_release/0,1014,cid%253D133639,00.html

<http://www.deloitte.com/dtt/article/0,1002,cid%253D136989,00.html>

http://www.deloitte.com/dtt/press_release/0,1014,cid%253D96048,00.html

http://www.farsrs.se/pls/portal/docs/PAGE/FAR/FOR_PRESS/PRESSMEDDELANDEN/PRESSMEDDELANDEN%202006/FARSRS%20MOTIVERING%20SCANIA.PDF

<http://www.scania.com/ir/Reports/annual.asp>

<http://www.samsung.com/se/aboutsamsung/companyprofile/index.htm>

<http://www.nokia.com/nokia/0.5184.71.00.html>

http://www.sony.se/view/ShowArticle.action?articlesection=1&article=1094201860016&site=odw_sv_SE

<http://www.toshiba.se/nep.html?cid=652>

http://www.siemens.com/index.jsp?sdc_p=fml17s2uo1139870ni1139870pc174z3&sdc_sid=6761513305&

http://www.panasonic.se/servlet/PB/menu/1110812_115/index.html 2007-03-12

http://www.consumer.philips.com/consumer/consumer_landing_page.jsp?language=sv&country=SE&catalogType=CONSUMER http://www.whirlpool.se/app.cnt/whr/sv_SE/pageid/pghome001

<http://www.electrolux.se/node138.asp>

<http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19980808.htm#KAP29>

<http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19980808.htm#KAP30>

Årsredovisningar

Electrolux 2001-2005

Nokia 2001-2005

Panasonic 2001-2005

Philips 2001-2005

Samsung 2001-2005

Siemens 2001-2005

Sony 2001-2005

Toshiba 2001-2005

Whirlpool 2001-2005

Bilagor

Bilaga 1. Definitioner och förkortningar

COSO	Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission
GRI	Global Reporting Initiative
IAS	International Accounting Standards
IFRS	International Financial Reporting Standards
ISO	International standards for Organization
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
OHSAS	Occupational Health and Safety
SFS	Svensk Författningssamling
SRG	Sustainability Reporting Guidelines
UNCHE	The United Nations Conference on the Human Environment
US-GAAP	US General Accepted Accounting Principles
WFF	Workflow foundation

Miljörapport: En separat rapport om miljön utanför årsredovisningen

Miljöredovisning: Redovisning om miljön i årsredovisningen

Bilaga 2. Lagar och regler

Miljöbalken

Denna balk syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.⁸⁴

För att driva verksamhet som kan ses som miljöfarlig enligt Miljöbalken så krävs tillstånd.⁸⁵

Med miljöfarlig verksamhet avses:⁸⁶

1. utsläpp av avloppsvatten, fasta ämnen eller gas från mark, byggnader eller anläggningar i mark, vattenområde eller grundvatten,
2. användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för människors hälsa eller miljön genom annat utsläpp än som avses i 1 eller genom förorening av mark, luft, vattenområde, eller grundvatten, eller
3. användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för omgivningen genom buller, skakningar, ljus, joniserande eller icke-joniserande strålning eller annat liknande.

Årsredovisningslag (1 995:1554)

Denna lag innehåller bestämmelser om upprättande och offentliggörande av årsredovisning, koncernredovisning och delårsrapport.⁸⁷ Enligt denna lag ska förvaltningsberättelsen innehålla en rättvisande översikt över utvecklingen av företagets verksamhet, ställning och resultat. Utöver finansiella upplysningar ska förvaltningsberättelsen även innehålla icke-finansiella upplysningar som behövs för att förstå företagets utveckling, ställning eller resultat och som är relevanta för den aktuella verksamheten, däribland upplysningar om miljöfrågor. Företag som bedriver verksamhet som är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt miljöbalken ska alltid lämna upplysningar om verksamhetens påverkan på den yttre miljön.⁸⁸

⁸⁴ Torkel Gregow, *Sveriges Rikes Lag*, Lag 1:1, 2006, Nordstedts juridik

⁸⁵ *Ibid.* Lag 9:6

⁸⁶ *Ibid.* Lag 9:1

⁸⁷ *Ibid.* (1 995:1554), Lag 1:1

⁸⁸ *Ibid.* (1 995:1554), Lag 6:1

Förordningar och föreskrifter ⁸⁹

- Förordningen (2 005:209)

Förordning Om producentansvar för elektriska och elektroniska produkter.

- Avfallsförordningen (2 001:1063).

Denna förordning gäller avfall och avfallets hantering

- Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2 005:10)

Om förbehandling av avfall som utgörs av elektriska eller elektroniska produkter.

- Förordningen (1 998:900) om tillsyn enligt miljöbalken.

Bestämmelser om tillsyn över efterlevnaden av föreskrifter enligt miljöbalken samt om tillsynsmyndigheternas skyldigheter.

- Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2 006:15)

Om lämnande av uppgifter med anledning av producentansvaret för elektriska och elektroniska produkter.

- WEEE-direktivet (svenska)

Europaparlamentets och rådets direktiv om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter (WEEE).

⁸⁹ <http://www.naturvardsverket.se/eeregistret/> (2007-03-20)

Bilaga 3. Intervju med Mona Magnusson, Maria Ohlman Naturvårdsverket

1) Hur länge har Ni jobbat med miljöfrågor för Naturvårdsverket?

20 år.

2) Hur sköts företagens miljöredovisning idag?

Väldigt olika, dels finns obligatorisk miljöredovisning enl. Årsredovisningslagen dels finns frivillig redovisning av all möjlig miljöinformation.

3) Hur miljörapportade företagen för fem år sedan?

Miljörapportering regleras av föreskrifter som Naturvårdsverket ger ut. För fem år sedan var det NFS 2 000:13 som gällde.

4) Tycker du att miljörapporteringen är striktare idag än vad det var förr?

Nej, det är bara innehållet i föreskrifterna som har förändrats. Det har alltid (sedan 1991) funnits föreskrifter som reglerat innehållet i miljörapporterna.

5) Har det skett någon förändring i vilken instans som sköter miljörapporteringen, dvs. har det alltid varit Naturvårdsverket som har hanterat miljöärenden för företagen?

Nej, det har hela tiden varit Naturvårdsverkets som haft bemyndigande att ge ut föreskrifter. Mottagare av miljörapporterna har hela tiden varit de myndigheter som har tillsynen över verksamheten. (Det kan vara en kommunal miljönämnd, en länsstyrelse eller General läkaren.) Det är också dessa myndigheter som granskar miljörapporterna och vid behov begär in kompletteringar.

6) Hur ni sett någon utveckling av företagens miljörapportering under de senaste fem åren?

Kan jag inte svara på. Naturvårdsverket är inte mottagare av miljörapporterna och därför är det bara i vissa fall som vi tar del av innehållet. Vi samlar i första hand in de uppgifter som gäller utsläpp.

7) Har allmänheten någon inverkan på företagens miljörapportering?

Nej, inte direkt.

8) Vilka intressenter är av störst betydelse då man redogör sina miljörapporter?

Företaget lämnar sina miljörapporter till den myndighet som har ansvaret för tillsynen (se 5). Miljörapporten är en del av det underlag som tillsynsmyndigheten behöver i sitt tillsynsarbete.

9) Anser du att miljöredovisningen i företagens årsredovisningar är tillräckliga?

Väldigt olika men totalt sätt kan man inte säga att de är tillräckliga för att både få information om företagets egen miljöpåverkan (de direkta effekterna, t.ex. transporter, elförbrukning) och hur man mer övergripande arbetar för att minska miljöpåverkan. Svenska Dagbladet har nyligen startat en artikelserie där man granskar det privata näringslivets miljöarbete/miljöinformation som visar en hel del brister.

10) Vad är det positiva med miljörapportering?

För tillsynsmyndigheten är det bra att regelbundet få information om verksamheten. Hur de lever upp till sina villkor, vilka åtgärder som genomförts osv. Annars skulle tillsynsmyndigheten behöva förelägga varje verksamhet varje gång man ville ha in motsvarande uppgifter.

11) Vad är det negativa med miljörapportering?

För verksamhetsutövaren kan det vara tidskrävande att miljörapportera.

12) Tror du att alla företag har tagit till sig det att miljörapportering är tvingande?

Företagen är skyldiga att känna till vilka regler som gäller för deras verksamhet. Om de inte lämnar in en miljörapport eller den lämnas in för sent så måste de betala en miljösanktionsavgift. Sedan denna avgift infördes för ett antal år sedan så lämnas de flesta miljörapporter in i tid utan att tillsynsmyndigheten behöver påminna om det.

Bilaga 4. Intervju med Ulrika Eliason, Miljöansvarig, Samsung

1) Hur länge har Ni jobbat med miljöfrågor för Samsung?

Jag har jobbat som miljöansvarig i 6 år.

2) Hur sköts miljöredovisningen idag?

Vi redovisar hur många produkter vi satt på marknaden varje månad för brunvaror, vitvaror och telefoner. Rapporterar in det till El-kretsen varje månad (senast den 10: de varje månad för föregående månad) och får en faktura på samma summa som inskickad rapport. För IT-produkter, dvs. skrivare och monitorer för Samsungs del så rapporterar vi in antal kilo satta på marknaden kvartalsvis och får sen en faktura månadsvis. Fakturan på IT-produkter baseras på en marknadsandel som tas fram när alla producenter har rapporterat in och den faktiska kostnaden för återvinningen har kommit till El-kretsen, dvs. ett pay-as-you-go system. Naturvårdsverket kontrollerar sedan att man betalar dessa fakturor och att rapporteringarna överensstämmer.

3) Hur miljöredovisade man för fem år sedan?

På samma sätt, dock har själva rapporten vidareutvecklats och finjusterats mer så det är en mer detaljerad redovisning idag än för fem år sedan. Med utvecklingen är väldigt trög, även när det tillkommer nya regler och lagar tar det tid för företagen att anpassa sig.

4) Tycker du att miljöredovisningen är striktare idag än vad det var förr?

Se ovan

5) Vilken instans sköter miljörapporteringen?

Rapporteringen till El-kretsen sköts av mig som miljöansvarig sedan sköter Naturvårdsverket alla avstämningar och mängder kilo produkter som läggs ut på marknaden.

6) Har det skett någon förändring i vem som sköter miljörapporteringen inom företaget och till vilken instans miljörapporterar Ni?

Tidigare sköttes rapporten av servicechefen hos Samsung men då fanns ingen särskild miljöansvarig att lämna det på. Idag finns det oftast personer på företagen som är bara har hand om miljöfrågor. En miljöansvarig rapporterar in till el-kretsen eller till naturvårdsverket direkt.

7) Hur ser utvecklingen av miljöredovisningen ut i årsredovisningen?

Samsung gör en notering där vi redovisar hur stor del som vi har betalat i miljöavgifter i respektive land och om vi har gjort några särskilda avsättningar, såsom finansiella garantier, vilket inte har skett i Sverige eftersom förordningen gällande de finansiella garantierna fortfarande inte finns på plats

8) Har allmänheten någon inverkan på företagens miljöredovisning i årsredovisningarna?

Ja, allmänheten har en påverkan på hur man redovisar överhuvudtaget. Nu när miljöfrågorna är så aktuella så vill man visa sina kunder, leverantörer osv. att man bryr sig om vår planet. Alla är en del utav marknaden.

9) Vilka intressenter är av störst betydelse då man redogör sina miljörapporter?

Alla som köper eller säljer Samsung produkter.

10) Anser du att miljöredovisningen i årsredovisningarna är tillräckliga?

Spontant finns det bolag som redovisar mer i detalj än vad Samsung gör, men om det behövs mer vet jag inte.

11) Vad är de positiva med miljöredovisningen i årsredovisningarna?

Att det synliggör att man tar sitt producentansvar. Generellt är det få större bolag som missköter detta och bland de mindre där det ”rymligare samvete” är mer utbrett tror jag inte att man redovisar det särskilt detaljerat i årsredovisningen.

12) Vad är det negativa med miljöredovisningen i årsredovisningarna?

Se ovan.

13) Tror du att alla företag har tagit till sig det att miljöredovisningen är tvingande?

Se ovan, de större sköter det men det finns fortfarande stort utrymme för att redovisa denna bit ganska generellt även om det är en tvingande förordning. Det kommer nog att bli bättre med åren.

14) Om inte, varför och vilka är det svårt att få att följa miljörapporteringen och miljöredovisningen?

Se ovan

15) Hur ser processen ut i kort från att företaget anmäler sig om att man finns på marknaden till det att företaget redovisar miljökostnaderna i sin årsredovisning?

Du är skyldig att anmäla dig till Naturvårdsverket som är ansvarig myndighet två månader (tror jag att det är) efter att du har börjat din verksamhet. Du är inte skyldig att anmäla dig till El-kretsen eftersom du har en möjlighet enligt lag att uppfylla producentansvaret på egen hand, även om det är en total omöjlighet att få ekonomisk bärighet i det på egen hand. Vilket egentligen betyder att en miljökostnad bör finnas med i redovisningen efterföljande år.

Bilaga 5. Naturvårdsverket

Vad gör naturvårdsverket?

Naturvårdsverket är central förvaltningsmyndighet på miljöområdet och verkets arbete ska syfta till att främja hållbar utveckling med utgångspunkt i de av riksdagen fastställda miljö kvalitetsmålen och strategierna⁹⁰.

Naturvårdsverket har som huvuduppgifter är att fungera som normgivare, vägledare, samordnare och utvärderare. De skall informera och kontrollera att miljölagar efterföljs och de ska även tillhandahålla miljökunskap till de berörda. Naturvårdsverket har även i uppgift att utarbeta underlag som regeringen behöver för miljöpolitiken.

Och vägleda andra centrala, regionala och lokala myndigheter i miljö- och tillsynsfrågor. De ska även förklara hur lagar ska tolkas, ta fram föreskrifter, allmänna råd och handböcker och driva mål och ärenden i domstolar och föreslå behövliga ändringar i lagstiftningen.

Detta innebär att Naturvårdsverket har en viktig roll i det svenska samhället.

Naturvårdsverket är den centrala miljömyndigheten i Sverige och de arbetar för en hållbar utveckling ur ett ekologiskt perspektiv. En viktig uppgift är att medverka i och driva på arbetet för ett stärkt och breddat miljöansvar såväl i Sverige som i EU och internationellt.⁹¹

Vad händer om man inte följer dessa regler och lagar?

Straffbestämmelser finns för de som bryter mot bestämmelserna som finns. Det kan handla om förorenar mark, vatten eller luft på ett sätt som medför eller kan medföra sådana hälsorisker för människor eller sådana skador på djur eller växter som inte är av ringa betydelse eller annan betydande olägenhet i miljön.⁹² Man kan bli dömd till böter eller fängelse beroende på hur stor skada man förfogat övermiljön. Dessa bestämmelser finns reglerade i miljöbalken 1 998:808.

Vad skall medlemmarna betala i miljöavgift?

Avgiftens storlek skall framgå av föreskrifterna. Avgiften skall uppgå till minst 1 000 kronor och högst 1 000 000 kronor. När avgiftens storlek bestäms, skall hänsyn tas till överträdelsens allvar och betydelsen av den bestämmelse som överträdelsen avser. Lag (2 006:1014).⁹³

Miljösanktionsavgift skall tas ut även om överträdelsen inte har skett uppsåtligt eller av oaktsamhet. Miljösanktionsavgift skall dock inte tas ut om det är uppenbart oskäligt. Miljösanktionsavgiften skall tillfalla staten.⁹⁴

⁹⁰ <http://www.naturvardsverket.se/omnaturvardsverket/> (2007-03-25)

⁹¹ <http://www.naturvardsverket.se/dokument/omverket/arsredo/ar06/620-8285-X.pdf> (2007-03-25)

⁹² <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19980808.htm#KAP29> (2007-03-25)

⁹³ <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19980808.htm#KAP30> (2007-03-25)

⁹⁴ Ibid.

Bilaga 6. Samsung

2001

- **Strategi och analys**

Samsungs VD beskriver företaget och dess mål. I årsredovisningen går man in på vilka de långsiktiga strategier man har för företagets framtid och vilka mål man skall uppnå.⁹⁵ De har med en väldigt utförlig text om möjligheter, mål och måloppfyllelse.⁹⁶

- **Bolagsinformation**

Samsung tar upp i sin årsredovisning vilka marknader man har lyckats tagit sig in på och man tar även upp i sina mål vilka marknader man planerar att inta sig på. Man beskriver med hur många procent man har av de aktuella marknaderna. Samsung redovisar sin organisations schema och beskriver hur företaget styrs. Denna information finns lite spridd i årsredovisningarna då de visar olika produktområden för sig.

- **Redovisningsprinciper**

De redovisnings regler som tillämpas av Samsung för kalenderåret 2001 är Koreas egna redovisningsregler. Där tas det även upp att Koreas ena regler eventuellt inte skulle vara accepterad i andra länder, så att man tar hänsyn till det.⁹⁷ Redovisningen är riktad till kunder, partners och aktieägaren.⁹⁸

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Styrningen beskrivs i årsredovisningen. De har en egen avdelning som heter miljö där de har skrivit om deras hållbarhetsarbete. De har tagit med alla tävlingar de är aktiva i, deras volontärarbeten och miljöengagemang. De skriver om sin gröna styrning, de standarder de tillämpar.⁹⁹

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Även då produkter presenteras i årsredovisningen skrivet inget om hur de kan påverka miljön.

2002

- **Strategi och analys**

Som år 2001.¹⁰⁰

⁹⁵ Samsung Årsredovisning 2001 Sid. 7-9

⁹⁶ Ibid. Sid. 7-9

⁹⁷ Ibid. Sid. 54

⁹⁸ Ibid. Sid. 7

⁹⁹ Ibid. Sid. 45-51

¹⁰⁰ Ibid. 2002 Sid. 12-15

- **Bolagsinformation**

Som år 2001. De står inte så mycket historik utan de har som de föregående året lagt in deras spridnings information på lite olika sidor.

Redovisningsprinciper

Som år 2001.¹⁰¹

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Som år 2001. De har fyra sidor om deras hållbarhetsarbete. Informationen är densamma men att de nu har fått priser och dylikt för sitt engagemang. Det står lite mer utförligt detta år om regler de följer. Då de presenterar sina produkter så skriver de på vilket sätt produkterna är miljövänliga.

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Som år 2001.

2003

- **Strategi och analys**

Som år 2002. Detta år är texten aningen längre. De följer sex punkter för att fortsätta sin färd till att bli bäst. De tar upp olika konflikter som Irak frågan och hur det har påverkat de. Målen beskrivs bättre detta år.¹⁰²

- **Bolagsinformation**

Som år 2002.¹⁰³

- **Redovisningsprinciper**

Som år 2002¹⁰⁴

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Set är samma upplägg som tidigare år. Fyra sidor hållbarhets redovisning presenteras. Samsung har för detta år beskrivit innebörden av miljöansvaret, de har även ett mål om att vara "The best in environmental concern" de beskriver att alla som finns på marknaden måste ta sitt ansvar, man menar att man nu producerar mer miljövänliga produkter

¹⁰¹ Ibid. Sid. 50

¹⁰² Ibid. 2003 Sid. 10-15

¹⁰³ Ibid. Sid. 66

¹⁰⁴ Ibid. Sid. 50

som efterfrågas av marknaden. Men har med andra ord har nu Samsung ett intresseperspektiv i åtanke. Samsung är med i projektet green management.¹⁰⁵

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Som år 2002.¹⁰⁶

2004

- **Strategi och analys**

Som år 2003.¹⁰⁷

- **Bolagsinformation**

Som år 2003.¹⁰⁸

- **Redovisningsprinciper**

Som år 2003.¹⁰⁹

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Som år 2003, men för detta år skriver Samsung om fler miljöprojekt som de är aktiva i som exempelvis "Eco-Friendly Management".¹¹⁰

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Som år 2003

2005

- **Strategi och analys**

Som år 2004.¹¹¹

- **Bolagsinformation**

Som år 2004, men det har tillkommit en person som bara har hand om miljöfrågor. Person har tidigare jobbat på företaget men inte med denna uppgift.¹¹²

- **Redovisningsprinciper**

Som år 2004.¹¹³

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Som år 2004, men betydligt mer detaljerad förklaring om exakt vad Samsung gör för miljön. I årsredovisningen för kalender året 2005 beskriver de olika miljöorganisationer som de sponsrar och förklarar varför de tycker det är viktigt med miljön.¹¹⁴

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Nytt för detta kalenderår är att man redovisar i sin årsredovisning de olika resultatens indikatorer som man åtagit sig.¹¹⁵

¹⁰⁵ Samsung Årsredovisning 2003 Sid. 43-47

¹⁰⁶ Ibid. Sid. 67

¹⁰⁷ Ibid. 2004 Sid. 16

¹⁰⁸ Ibid. 2004, Sid. 54

¹⁰⁹ Ibid. Sid. 66

¹¹⁰ Ibid. Sid. 40

¹¹¹ Ibid. 2005 Sid. 6-12

¹¹² Ibid. 2005 Sid. 34, 137

¹¹³ Ibid. Sid. 66

¹¹⁴ Ibid. Sid. 16

¹¹⁵ Ibid. Sid. 35-38

Bilaga 7. Nokia

2001

- **Strategi och analys**

Ingen klar översikt av VD:ns ord finns utan de har alla direktörers ord som en egen avdelningen. Där ingår både strategi & analys text samt bolagsinformation. De har blandat ihop punkterna.¹¹⁶ Den är svag.

- **Bolagsinformation**

En översikt av styrelsens ord finns på början av årsredovisningen. Där tar de upp lite historisk data, resultat, fördelningen av resultaten i olika regioner, hur stor del av marknaden de olika regionerna representerar, kort fakta om forskning och utveckling, personalomsättning, förvärv, samarbeten, nätverk, Nokia mobiltelefoner, förändringar i eget kapital osv.¹¹⁷

- **Redovisningsprinciper**

Årsredovisningen förstärks av IAS (International Accounting Standards) men det är FAS (Finnish Accounting Standards) som gäller. IAS är internationella.¹¹⁸ I deras noter visar de moderbolagets redovisning med tillämpning av FAS.¹¹⁹ Vilka årsredovisningen avser till framgår delvis i årsredovisningen. Det är framförallt aktieägaren som ses som intressenter då vidare information riktas till dem.¹²⁰ En proformaresultatberäkning som visas vid slutet, detta med tillämpning av US GAAP.¹²¹

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Hänvisar till en rapport som finns tillgänglig på nätet.¹²²

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Hänvisar till en rapport som finns tillgänglig på nätet.¹²³

2002

- **Strategi och analys**

¹¹⁶ Nokia årsredovisning 2001, Sid. 2-7

¹¹⁷ Ibid.

¹¹⁸ Ibid. Sid. 11

¹¹⁹ Ibid. Sid. 32

¹²⁰ Ibid. Sid. 58

¹²¹ Ibid. Sid. 50

¹²² Ibid. Sid. 58

¹²³ Ibid.

Samma som år 2001

- **Bolagsinformation**

Samma som år 2001

- **Redovisningsprinciper**

Tar upp redovisningsprinciper som IAS, FAS. En proformaresultatberäkning som visas vid slutet, detta med tillämpning av US GAAP.¹²⁴

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Detta år tar de upp en punkt som heter ”Corporate Responsibility”. Informationen under denna punkt handlar om att de har gjort stora framsteg vad gäller företags ansvar. De menar att de producerar och utvecklar produkter med design som tar hänsyn till miljön. I årsredovisningen framgår att de har tagit nya initiativ för en hållbar utveckling.¹²⁵ De hänvisar även till en rapport som finns tillgänglig i deras hemsida.¹²⁶

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Mer information om hållbarhetsredovisning och miljö framgår inte.

2003

- **Strategi och analys**

Samma som år 2002.

- **Bolagsinformation**

Informationen som ges ser i princip ut som år 2002. Det tillägg som finns med är information om omorganisation som företaget gör.¹²⁷

- **Redovisningsprinciper**

Samma som år 2002.

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Utvecklingen med socialt ansvar fortsätter. De gör ett treårigt avtal med WWF (World Wide Fond for Nature). Utvecklingsarbetet med detta har lett till att de får ingå i SRI (Socially Responsible Investment). Benchmarking projekt med bl a. Dow Jones Sustainability index och FTSE4Good är aktuella för företaget.¹²⁸

¹²⁴ Ibid. 2002, Sid. 52

¹²⁵ Ibid. Sid. 6

¹²⁶ Ibid. Sid. 65

¹²⁷ Ibid. 2003, Sid. 6

¹²⁸ Ibid.

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

För mer information om företagets miljöredovisning blir man hänvisad till deras hemsida.¹²⁹

2004

- **Strategi och analys**

Samma upplägg som år 2003.

- **Bolagsinformation**

Samma upplägg som år 2003.

- **Redovisningsprinciper**

Detta år tillämpar företaget IFRS reglerna för första gången. Därmed uppstår vissa justeringar från det gångna året. Fortfarande visar de FAS beräkningarna. Även proformaberäkningen med US GAAP finns kvar.¹³⁰

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

De skriver om att deras marknadsledande position och deras världskända namn gör att det sociala ansvaret företaget har är mycket mer än att bara producera produkter. De är ett av två företag som har fått inbjudan att delta i ett projekt som heter ”Integrated Product Policy” där diskussioner kring hur man ska öka miljömedvetenheten och att tillämpa detta praktiskt. Detta har gett positiv påverkan för företaget.¹³¹

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Man blir fortfarande hänvisad till den rapport som finns tillgänglig på deras hemsida.¹³²

2005

- **Strategi och analys**

Samma upplägg som år 2004.

- **Bolagsinformation**

Samma upplägg som år 2004.

- **Redovisningsprinciper**

Inga förändringar finns jämfört med år 2004.¹³³

¹²⁹ Nokia årsredovisning 2003, Sid. 68

¹³⁰ Ibid. 2004, Sid. 13

¹³¹ Ibid., Sid. 7

¹³² Ibid. Sid. 77

¹³³ Ibid. 2005, Sid. 11

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Samma upplägg som år 2001. De har tagit bort stycket med som heter Corporate Responsibility. Nu hänvisar de enbart till miljöredovisningen som finns i hemsidan.¹³⁴

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Hänvisning till rapporten på hemsidan.¹³⁵

¹³⁴ Ibid. Sid. 83

¹³⁵ Ibid.

Bilaga 8. Sony

2001

- **Strategi och analys**

En bra översikt av företagets strategier och mål tas upp. Deras historiska utveckling och innovationer tas upp. Företagets anpassning till olika metoder som marknaden kräver diskuteras.¹³⁶ De har med alla delar som strategi och analys delen ska ha.

- **Bolagsinformation**

Verksamhetsbeskrivning finns på deras noter. Där tar de upp den information som ska vara med som bolagsinformation.¹³⁷

- **Redovisningsprinciper**

Alla länder använder de redovisningsprinciper som finns i det landet. Därefter görs justeringar där man tillämpar US GAAP.¹³⁸

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Texten är riktad till aktieägarna, det kan man se på VD:ns ord.¹³⁹ Miljövänliga aktiviteter avsnitt finns med i deras rapport. Deras miljöarbete integreras med i deras strategier för styrning. De har olika miljöprogram för att skapa en grön bild av företaget. Ett resultat har varit ISO14001 certifikation på alla deras Sony-produkter.¹⁴⁰ Företaget präglas av miljön då man för kontroller med hänsyn till miljöaspekter osv.¹⁴¹ Finns även hänvisning till deras rapport om miljöredovisning i hemsidan.¹⁴²

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

I deras miljöredovisning påpekar de att de utför kontroller på varje avdelning och utvärderar deras miljöhänsyn. De tittar på sortering, återanvändning och recycling. Detta är en del av deras vision.¹⁴³

2002

- **Strategi och analys**

¹³⁶ Sony Årsredovisning 2001, Sid. 2-6

¹³⁷ Ibid. Sid. 98

¹³⁸ Ibid. Sid. 98

¹³⁹ Ibid. Sid. 2

¹⁴⁰ Ibid. Sid. 45

¹⁴¹ Ibid. Sid. 46

¹⁴² Ibid. Sid. 137

¹⁴³ Ibid. Sid. 46

Samma typ av information där de reflekterar över det gångna året.¹⁴⁴

- **Bolagsinformation**

Information om verksamheten och alla dess delar beskrivs. Produktbeskrivningar och vart de finns beskrivet.¹⁴⁵ Denna gång har de inte en egen avdelning för bolagsinformation. Förut hade de denna information i noter men år 2002 har de deras noter vid slutet av varje sida.

- **Redovisningsprinciper**

Av det som framgår i deras noter och vid introduktionen av årsredovisningen så tillämpar företaget FASB.

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Liknande text från förra året finns med även detta år. Detta är för att de har en miljövänlig vision i deras arbeten.¹⁴⁶ Man blir hänvisad till deras hemsida för mer information.¹⁴⁷

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Finns ingen sådan text i år.

2003

- **Strategi och analys**

Liknande text som året innan.

- **Bolagsinformation**

De har återgått till samma struktur som de hade år 2001. De har en verksamhetsbeskrivning i deras noter.¹⁴⁸

- **Redovisningsprinciper**

Sedan år 2002 har Sony tillämpat FAS.¹⁴⁹

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

År 2003 infördes ett forskningsinstitut för miljö. Detta för att Sony vill utveckla produkter med miljöhänsyn. Sony tror att företagsvärdet ökar då man tar upp miljöaspekterna inte bara för aktieägarna utan även för kunder, affärspartner,

¹⁴⁴ Ibid. 2002, Sid. 4

¹⁴⁵ Ibid. Sid. 24-47

¹⁴⁶ Ibid. Sid. 51

¹⁴⁷ Ibid. Sid. 53

¹⁴⁸ Ibid. 2003, Sid. 73

¹⁴⁹ Ibid. Sid. 49

lokala omgivningen och de anställda. Därefter hänvisar de till deras rapport som finns tillgänglig på deras officiella hemsida.¹⁵⁰

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Finns ingen text om det.

2004

- **Strategi och analys**

Liknande text som förra året.

- **Bolagsinformation**

Detta år har de deras information på sidorna om finansiell översikt.¹⁵¹ Där har de lagt in verksamhetsbeskrivningen i olika stycken.

- **Redovisningsprinciper**

De tillämpar US GAAP.¹⁵²

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

VD:n tar upp information kring miljön. Han pratar om företag med ansvar. Intressentperspektivet är densamma som året innan. De visar att en rapport om deras miljöarbete finns att hämta från hemsidan.¹⁵³

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Finns ingen sådan text.

2005

- **Strategi och analys**

Liknande information om strategier och visioner som innan.

- **Bolagsinformation**

Samma som året innan.

- **Redovisningsprinciper**

Samma som året innan

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Detta år har de mer information om miljön än vad de hade året innan. De hänvisar fortfarande till den

¹⁵⁰ Sony Årsredovisning 2003, Sid. 48

¹⁵¹ Ibid. 2004, Sid. 60

¹⁵² Ibid. Sid. 60

¹⁵³ Ibid. Sid. 57

rapport de har på sin hemsida. De tar upp att deras miljöredovisning har fått priser och är erkänd av Dow Jones Sustainability World Index och även av FTSE4Good Global 100 Index.¹⁵⁴

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Ingen text om detta finns med

¹⁵⁴ Ibid. 2005, Sid. 34

Bilaga 9. Philips

2001

- **Strategi och analys**

Philips har ett avsnitt med VD-ord. Det som tas upp här är visioner, mål och strategier. Man talar även om hur man skall marknadsföra sig i framtiden och hur man skall lyckas förstärka märkets position på de olika marknaderna.¹⁵⁵

- **Bolagsinformation**

Här beskrivs verksamheten. De har i sin årsredovisning en beskrivning av deras historik och hur de har tagit sig i på de olika marknaderna som de befinner sig i.¹⁵⁶

- **Redovisningsprinciper**

Philips tillämpar Netherlands (Dutch) GAAP, och de värderar sina tillgångar till historiskt anskaffningsvärde.¹⁵⁷

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Philips nämner inget om de olika intressenterna och inte heller något styrningen. Det som man talar om i sin årsredovisning är hur de går för utvecklingen av produkterna men inget om konsumenterna.

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Inget skrivs om miljön eller om resultatsindikatorer. Det som Philips har är ett sammandrag av företagets resultat under de senaste åtta åren.¹⁵⁸

2002

- **Strategi och analys**

Samma som år 2001.¹⁵⁹

- **Bolagsinformation**

Samma som år 2001.

- **Redovisningsprinciper**

Philips tillämpar United States (US GAAP).¹⁶⁰

¹⁵⁵ Philips Årsredovisning 2001, Sid. 1

¹⁵⁶ Ibid. Sid. 10

¹⁵⁷ Ibid. Sid. 66

¹⁵⁸ Ibid. Sid. 70

¹⁵⁹ Ibid. 2002, Sid. 5

¹⁶⁰ Ibid. Sid. 65

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Philips nämner inget om de olika intressenterna och inte heller något styrningen. Det som man talar om i sin årsredovisning är hur de går för utvecklingen av produkterna men inget om konsumenterna.

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Inget skrivs om miljön eller om resultatsindikatorer. Det som Philips har är ett sammandrag av företagets resultat under de senaste nio åren.¹⁶¹

2003

- **Strategi och analys**

Samma som år 2002.

- **Bolagsinformation**

Samma som år 2002.

- **Redovisningsprinciper**

Samma som år 2002.

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Philips skriver i år lite om de olika intressenterna och de nya marknaderna kan komma att påverka verksamheten i deras fortsatta arbete. Man menar att man måste förstärka sitt varumärke då det kommer in allt fler aktörer på marknaden och då kunden bli mer medveten om dess alternativ. Man ger även en beskrivning om hur styrningen går till med hjälp av ett organisations schema.¹⁶²

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Inget skrivs om miljön eller om resultatsindikatorer. Det som Philips har är ett sammandrag av företagets resultat under de senaste tio åren.¹⁶³

2004

- **Strategi och analys**

Som år 2003.

- **Bolagsinformation**

Som år 2003, det enda som uppdateras är siffrorna för med gångna årets resultat.

¹⁶¹ Ibid. Sid. 70

¹⁶² Ibid. 2003, Sid. 72

¹⁶³ Ibid. Sid. 80

- **Redovisningsprinciper**

Philips tillämpar som åren innan United States (US GAAP), men det som är nytt för detta år är att inte alla parametrar mäts med US GAAP. De som inte mäts enligt denna metod redovisas genom att tillämpa Netherlands (Dutch) GAAP, dvs. Hollands regler.¹⁶⁴

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Som året innan.

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Man betonar att det är ett socialt ansvar att ta hand om miljön då alla är en del utav de¹⁶⁵. Det som Philips har är ett sammandrag av företagets resultat under de senaste elva åren.¹⁶⁶

2005

- **Strategi och analys**

Samma upplägg som år 2004.

- **Bolagsinformation**

Samma upplägg som år 2004.

- **Redovisningsprinciper**

Som år 2004.

Styrning, åtaganden och intressentperspektiv

Som år 2004 men man har lagt till mer text om hur man värnar om sin personal och deras kompetens i företaget. Man talar även om hur företaget gör med sina pensioner.¹⁶⁷

Utgångspunkter och resultatindikatorer

Man redogör för hur Philips tar sitt ansvar för miljön och man skriver i sin årsredovisning hur man går tillväga. Man redogör för betydelsen av ansvaret och de radar upp de olika projekten de deltar i och vad dessa står för.¹⁶⁸ Det som Philips har är ett sammandrag av företagets resultat under de senaste tio åren.¹⁶⁹

¹⁶⁴ Philips Årsredovisning 2004, Sid 1

¹⁶⁵ Ibid. Sid. 25

¹⁶⁶ Ibid. Sid. 212

¹⁶⁷ Ibid. 2005, Sid. 217

¹⁶⁸ Ibid. Sid. 15

¹⁶⁹ Ibid. Sid. 226

Bilaga 10. Siemens

2001

- **Strategi och analys**

Finns inget om vad VD på företaget tycker och planerar för företaget. Det skrivs mer om vad de har gjort och hur det har påverkat deras verksamhet.

- **Bolagsinformation**

Siemens beskriver sin verksamhet och de redogör för vilka marknader de är aktiva i.¹⁷⁰ De beskriver även vilka marknader som är potentiella och aktuella för deras verksamhet.

- **Redovisningsprinciper**

Siemens beskriver i detalj vilka redovisningsprinciper som de använder sig av för varje enhet. Med andra ord så kan man säga att de beskriver exempelvis hur lagret värderas, hur fastigheterna avskrivs osv.¹⁷¹ Företaget tillämpar Årsredovisningen har upprättats i enlighet med Årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd.

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Siemens har inget som går under denna punkt.

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Inga resultatindikationer anges av företaget.

2002

- **Strategi och analys**

Samma som år 2001, Finns inget om vad VD på företaget tycker och planerar för företaget.

- **Bolagsinformation**

Samma som år 2001

- **Redovisningsprinciper**

Samma som år 2001.¹⁷²

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Siemens har ganska lite fakta om miljön. I deras noter framkommer arbetet men är inte tillräckligt.

¹⁷⁰ Siemens Årsredovisning 2001 Sid.2

¹⁷¹ Ibid. Sid. 9

¹⁷² Ibid. 2002 Sid. 14

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Moderbolaget Siemens AB är miljöcertifierat i enlighet med ISO 14001.¹⁷³

2003

- **Strategi och analys**

Samma som år 2002.

- **Bolagsinformation**

Samma som år 2002.

- **Redovisningsprinciper**

Samma som år 2002.

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Samma som året innan.

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Moderbolaget Siemens AB är miljöcertifierat i enlighet med ISO 14001.¹⁷⁴ för detta år så ökar texten om miljön med ett antal rader där man beskriver vad ISO står för.

2004

- **Strategi och analys**

VD:n för företaget har beskrivit verksamhetens övergripande mål, visioner, analys och strategier. Det finns mer text detta år om riskhanteringen och utvecklingen.

- **Bolagsinformation**

Som år 2003, det enda som uppdateras är siffrorna för med gångna årets resultat.¹⁷⁵ De visar bolagets olika delar, anställda osv.

- **Redovisningsprinciper**

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med Årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd. Vägledning har hämtats i Redovisningsrådets.¹⁷⁶ Detta år tillämpar även företaget IFRS reglerna för första gången. I och med att det är förstagången företaget tillämpar

¹⁷³ Ibid. Sid. 2

¹⁷⁴ Ibid. 2003 Sid. 2

¹⁷⁵ Ibid. 2004, Sid.1

¹⁷⁶ Ibid. Sid. 8

dessa regler uppstår det en del justeringar i årsredovisningen.

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Ganska lik texten från året innan. I år finns det lite mer text om styrning och åtaganden. Bolaget är miljöcertifierat i enlighet med ISO 14001. Bolaget bedriver verksamhet som omfattas av förordningen 1 998:899 om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Anläggningen är C-klassad dvs. endast anmälningspliktig. Bolaget utger också en separat miljöredovisning enligt EMAS förordningen.¹⁷⁷

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

2005

- **Strategi och analys**

Samma upplägg som år 2004.

- **Bolagsinformation**

Samma upplägg som år 2004.

- **Redovisningsprinciper**

Som år 2004.¹⁷⁸

Styrning, åtaganden och intressentperspektiv

Som år 2004. Bolaget är miljöcertifierat i enlighet med ISO 14001. Bolaget bedriver verksamhet som omfattas av förordningen 1 998:899 om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Anläggningen är C-klassad dvs. endast anmälningspliktig. Bolaget utger också en separat miljöredovisning enligt EMAS förordningen.¹⁷⁹ De som är nytt för årets årsredovisning är att man mer allmänt i texten nämner att man tar sitt ansvar och man betonar vikten av miljöfrågorna. Man hänvisar även till siemens hemsida för att läsaren skall kunna ta del av de olika miljöprojekten som företaget jobbar med.¹⁸⁰

Utgångspunkter och resultatindikatorer

Som året innan

¹⁷⁷ Siemens Årsredovisning 2004, Sid. 1

¹⁷⁸ Ibid. 2005, Sid. 48

¹⁷⁹ Ibid. Sid. 10

¹⁸⁰ Ibid. Sid. 42

Bilaga 11. Panasonic

2001

- **Strategi och analys**

En text med VD: ns ord finns vid början av årsredovisningen. Där ingår företagets filosofi och vision. Resultatet diskuteras kort och därefter följer en text om vad som har införts det året och varför. Olika mål tas upp. De pratar om fem nyckelaffärer som präglar företaget i stort. Framtida avsikter med att öka företagsvärdet och att skapa bra företagskultur.¹⁸¹

- **Bolagsinformation**

I deras noter tar de upp verksamhetsbeskrivning och den geografiska spridningen tas delvis upp i texten. Detaljerad information redovisad i punktform tas upp.¹⁸²

- **Redovisningsprinciper**

I noterna beskrivs även att de har tillämpat redovisnings regler och standarder efter det japanska. De påpekar även att de har tagit hänsyn till regler från USA då de visar sina rapporter.¹⁸³

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Här finns ingen information om vad för externa regler som de tar hänsyn till i hållbarhetsarbetet. De har information om hur de tar hänsyn till miljön. De visar att de produkter som produceras till hushållen, bilen osv. är miljövänliga. De visar deras återvinningsarbete och energisparande. Priser har företaget fått för deras miljöarbete.¹⁸⁴

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Finns ingen information.

2002

- **Strategi och analys**

Samma typ av information finns med. Denna gång tar de även upp uppföljningen av deras planer och mål från året innan.¹⁸⁵

- **Bolagsinformation**

¹⁸¹ Panasonic Årsredovisning 2001, Sid. 3

¹⁸² Ibid. Sid. 42

¹⁸³ Ibid. Sid. 41

¹⁸⁴ Ibid. Sid. 22-23

¹⁸⁵ Ibid. 2002, Sid. 4

Information om företaget finns fortfarande som not.¹⁸⁶

- **Redovisningsprinciper**

Informationen är samma som året innan.¹⁸⁷ Ingen beskrivning om riktlinjer för miljöredovisning tas upp.

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

De har ett helt avsnitt med deras produkter. Där tas även deras miljöpåverkan upp. Företaget klargör att man är mer miljömedveten idag än för tio år sedan.¹⁸⁸ Ett införande av miljö visioner och riktlinjer har införts vid slutet av år 2001 och presenteras utförligt. Det finns två huvudpunkter; dessa är miljövänlig teknologi och ekologisk tänkande.¹⁸⁹

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Ingen information som året innan.

2003

- **Strategi och analys**

Mycket text om olika strategier som används och uppföljning av målen. Detta år visar de även höjdpunkterna med året som gått.¹⁹⁰

- **Bolagsinformation**

Verksamhetsbeskrivning finns som not även detta år.¹⁹¹

- **Redovisningsprinciper**

Informationen är samma som året innan.¹⁹² Ingen beskrivning om riktlinjer för miljöredovisning tas upp.

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Information om deras produkter och deras miljöhänsyn tas upp. Detta år har de minskat på miljöredovisningens storlek. De visar runt en sida med miljöredovisning där de har ändrat på upplägget. Gröna produkter är en rubrik som säger att produkter ska vara i enlighet med ISO 14001.

¹⁸⁶ Ibid. Sid. 41

¹⁸⁷ Ibid. Sid. 41

¹⁸⁸ Ibid. Sid. 19

¹⁸⁹ Ibid. Sid. 24-25

¹⁹⁰ Ibid. 2003, Sid. 2

¹⁹¹ Ibid. Sid. 43

¹⁹² Ibid. Sid. 43

Farliga ämnen reduceras från fabriker, hänsyn till omgivningen och miljön prioriteras, olika priser ges till företaget för dess miljöarbete. Detta år hänvisar de läsaren till deras rapport om hållbarhetsredovisning.¹⁹³

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Ingen information som året innan.

2004

- **Strategi och analys**

Samma innehåll som det föregångna året presenteras.¹⁹⁴

- **Bolagsinformation**

Verksamhetsbeskrivning finns som not även detta år.¹⁹⁵

- **Redovisningsprinciper**

De använder fortfarande samma redovisningsprinciper. Det är de japanska och amerikanska som gäller.¹⁹⁶

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

De har ännu en gång ändrat på strukturen på miljöredovisningen. De pratar nu om det sociala ansvaret och har miljöfrågan inbakad i den texten. De visar en bild där man klart och tydligt ser att miljön är en del av verksamhetens funktioner. Därefter hänvisar de till en rapport som finns tillgänglig i deras hemsida.¹⁹⁷

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Ingen information som året innan.

2005

- **Strategi och analys**

De har mycket informationen som är utförlig som de andra åren. De poängterar klart att nya strategier och koncept präglar företaget och att de får en ledande roll. Deras V-produkt koncept får genomslag. Den handlar om en speciell typ av teknologi som heter ”Black Box”, och produkter

som är miljövänliga och universala. I förvaltningsberättelsen tas miljöarbetets roll upp.¹⁹⁸

- **Bolagsinformation**

Verksamhetsbeskrivning finns som not även detta år.¹⁹⁹

- **Redovisningsprinciper**

De har fortfarande samma redovisningsprinciper, ingenting har ändrats.²⁰⁰

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Förutom kapitlet som handlar om företagets sociala ansvar²⁰¹ så präglas årsredovisningen av miljötext överallt. Miljöarbetet tar en stor del av redovisningen där det beskrivs produkt för produkt. Deras koncept präglas av att vara miljövänlig.²⁰²

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Ingen information finns som året innan.

¹⁹³ Panasonic Årsredovisning 2003, Sid. 27-28

¹⁹⁴ Ibid. 2004, Sid. 2

¹⁹⁵ Ibid. Sid. 51

¹⁹⁶ Ibid. Sid. 51

¹⁹⁷ Ibid. Sid. 33

¹⁹⁸ Ibid. 2005, Sid. 2-5

¹⁹⁹ Ibid. Sid. 53

²⁰⁰ Ibid. Sid. 53

²⁰¹ Ibid. Sid. 38

²⁰² Ibid. Sid. 5

Bilaga 12. Toshiba

2001

- **Strategi och analys**

VD ord finns med där de beskriver det gångna året. Visioner, olika mål, utveckling och liknande text finns bra beskrivet.²⁰³

- **Bolagsinformation**

I årsredovisningen beskrivs verksamheten och vilka marknader de befinner sig på. Man visar upp en karta på verksamhetsområdet och man beskriver andelarna man har där²⁰⁴.

- **Redovisningsprinciper**

Toshiba tillämpar Statement of Financial Accounting Standards (SFAS).²⁰⁵ Det finns även väldigt bra text om deras externa revisorer.

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Bra text om miljön finns i redovisningen. De har lagt en egen avdelning för det.²⁰⁶

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

I miljöavdelningen i årsredovisningen finns även resultatindikatorer där de tittar på vissa kemiska ämnen.

2002

- **Strategi och analys**

Toshiba har för detta år med visioner, strategier och mål och detta tas upp av de två VD:n som leder företaget.²⁰⁷ man går även in på hur man skall lägga upp sina strategier och hur man skall nå upp till de uppsatta målen innan årets slut.

- **Bolagsinformation**

Samma som år 2001.

- **Redovisningsprinciper**

Som året innan.²⁰⁸

²⁰³ Toshiba Årsredovisning 2001, Sid. 2

²⁰⁴ Ibid. Sid. 15

²⁰⁵ Ibid. Sid. 61

²⁰⁶ Ibid. Sid. 14

²⁰⁷ Ibid. 2002, Sid. 3

²⁰⁸ Ibid. Sid.65

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Samma som året innan. Toshiba beskriver även hur de gör för att få personalen att trivas, och det är genom utbildningar, bra arbetsmiljö och förmåner så som pensioner.²⁰⁹

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Samma som året innan.

2003

- **Strategi och analys**

Samma som år 2002.

- **Bolagsinformation**

Samma som år 2002.

- **Redovisningsprinciper**

Samma som år 2002.

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Årsredovisningen för detta kalenderår liknar föregående års men här har man betonat miljöansvarets betydelse för företaget. Toshiba nämner att de deltar i ett projekt för att värna om miljön.²¹⁰

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Som året innan.

2004

- **Strategi och analys**

Som år 2003 men här har man skilt på de olika VD:ns ord för företaget.²¹¹ man har bara med vad ena VD tycker om verksamhetens mål, visioner och strategi då den gamla VD:n bytt position inom företaget till styrelseledamot.

- **Bolagsinformation**

Som år 2003.

²⁰⁹ Ibid. Sid. 26

²¹⁰ Ibid. 2003, Sid. 18

²¹¹ Ibid. 2004, Sid. 3

- **Redovisningsprinciper**

Som år 2003.

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Som året innan, men för detta år så beskriver man mer i detalj vilka miljöprojekt man ingår i som exempelvis Global compact.²¹² Toshiba har i sin årsredovisning lämnat mycket plats till beskrivning av deras miljöprojekt och de har skrivit i detalj hur Toshiba tar sitt sociala ansvar för miljön.

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Samma som året innan.

2005

- **Strategi och analys**

Samma upplägg som år 2004 men i år tar man med det som sägs av de båda VD:n som leder företaget.²¹³

- **Bolagsinformation**

Samma upplägg som år 2004, men Toshiba har även lagt in i sin organisations schema en speciell avdelning som jobbar med miljöfrågor.

- **Redovisningsprinciper**

Som år 2004.

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Man har även lagt in i sin organisations schema en speciell avdelning som jobbar med miljöfrågor. Toshiba har ett helt kapitel i sin årsredovisning om miljön och om hur de tar sitt sociala ansvar.²¹⁴ Man tar upp allt fler projekt som företaget är delaktiga i och man beskriver de i detalj. Man talar om hur viktigt det är med att alla tar sitt ansvar och de redovisar hur de hanterar sina produkter.²¹⁵ Toshiba redogör för läsaren hur de skall förbättra sina produkter så att man inte tär på miljön, hur man med hjälp av bättre teknologi kan uppnå de uppsatta målen.²¹⁶

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

De har indikatorer på Long-lasting products²¹⁷ och menar att produkterna produceras med en så hög kvalitet att de håller en längre tid genom detta så skyddar man miljön. Man har även resultat indikatorer på hur många produkter som läggs ut på marknaden och hur många returneras på rätt sätt.

²¹² Toshiba Årsredovisning 2004, Sid. 6

²¹³ Ibid. 2005, Sid. 3

²¹⁴ Ibid. Sid. 53

²¹⁵ Ibid. Sid. 54

²¹⁶ Ibid. Sid. 65

²¹⁷ Ibid. Sid. 62

Bilaga 13. Electrolux

2001

- **Strategi och analys**

En klar översikt av VD: ns ord finns, det som tas upp är de övergripande mål, visioner och strategier som företaget har.²¹⁸

- **Bolagsinformation**

Electrolux presenterar hur de förhåller sig till sina konkurrenter på de marknader de är verksamma i och det görs med hjälp av en text och figur.²¹⁹

- **Redovisningsprinciper**

Koncernredovisningen upprättas enligt god redovisningssed med tillämpning av Redovisningsrådets rekommendationer. Redovisningsprinciperna skiljer sig i vissa avseenden från de som är allmänt vedertagna i USA.²²⁰ I Electrolux Årsredovisningen anges det att de tillämpar IAS (International Accounting Standards). Electrolux använder sig även utav av US GAAP.²²¹

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Electrolux beskrivet att de tar sitt miljöansvar i samhället.²²² De har en hel avdelning för att visa sitt miljöengagemang. Exakta regler och dylikt tas inte upp i detalj, men de framkommer att de har ett producentansvar enligt WEEE direktivet.

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Resultat indikatorer visar de i sin avdelning för miljön. Där visar de olika indikatorer över ett antal år. Visar minskningen av olika utsläpp.

2002

- **Strategi och analys**

Samma som år 2001

- **Bolagsinformation**

Samma som år 2001

- **Redovisningsprinciper**

²¹⁸ Electrolux Årsredovisning 2001, Sid. 5

²¹⁹ Ibid. Sid. 8

²²⁰ Ibid. Sid. 53

²²¹ Ibid. Sid. 67

²²² Ibid. Sid. 33

Som året innan men man tillämpar inte US GAAP längre i sin redovisning.²²³

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Electrolux beskriver sin verksamhets styrning med hjälp av en text och ett organisationsschema,²²⁴ Miljötexten finns som föregående år.

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Samma som år 2001

2003

- **Strategi och analys**

Samma som år 2002.

- **Bolagsinformation**

Samma som år 2002.

- **Redovisningsprinciper**

Samma som år 2002.

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Electrolux förklarar hur styrningen på företaget går till och det har man förklarat med en figur som kompliceras med en text.²²⁵ Electrolux beskriver även hur intressenter påverkar företaget och vilka intressenter som är av betydelse för deras verksamhet.

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Det som nämns i årsredovisningen är att Electrolux tar sitt ansvar i samhället.²²⁶ Miljöfrågan är aktuell och man har lagt en avdelning för det även detta år. Den har blivit bättre i alla aspekter.

2004

- **Strategi och analys**

Samma upplägg som år 2003.

- **Bolagsinformation**

Samma upplägg som år 2003.

²²³ Ibid. 2002, Sid. 42

²²⁴ Ibid. Sid. 68

²²⁵ Ibid. 2003, Sid. 80

²²⁶ Ibid. Sid. 52

- **Redovisningsprinciper**

Detta år tillämpar företaget IFRS reglerna för första gången. Därmed uppstår vissa justeringar från det gångna året. Fortfarande visar de FAS beräkningarna.²²⁷

- **Styrning, åtaganden och intressentperspektiv**

Electrolux beskriver hur de anpassar de olika produkterna till sina målgrupper²²⁸ och de beskriver även hur Electrolux styrs.²²⁹ De har i sin redovisning för år 2004 ett kapitel som heter socialt ansvar, och det handlar om hur de tar sitt ansvar som en aktiv aktör på marknaden.²³⁰

- **Utgångspunkter och resultatindikatorer**

Samma upplägg som året innan. Electrolux skriver om vilka risker som de har att möta längre fram, något som de tar upp är de nya reglerna inom miljöredovisningen.²³¹

2005

- **Strategi och analys**

Samma upplägg som år 2004.

- **Bolagsinformation**

Samma upplägg som år 2004.

- **Redovisningsprinciper**

Samma upplägg som år 2004.²³²

Styrning, åtaganden och intressentperspektiv

Electrolux förklarar i sin årsredovisning vad som gjorts de senaste fyra åren, då den nye VD: n tillträdde²³³. Här förklaras vilka mål som sattes upp och hur de har uppnått de. Electrolux har lagt upp nya mål för det kommande året och även här så har man beskrivit hur man skall ta sig till väga. Man går även in på hur man prioriterar kunden och att man kommit ut med en ny kampanj för att förstärka den bilden.

Utgångspunkter och resultatindikatorer

²²⁷ Electrolux Årsredovisning 2004 Sid. 44

²²⁸ Ibid. Sid. 34

²²⁹ Ibid. Sid. 85

²³⁰ Ibid. Sid. 101

²³¹ Ibid. Sid. 106

²³² Ibid. 2005 Sid. 48

²³³ Ibid. Sid. 18

Electrolux har i sin årsredovisning skrivit om historiskt och framtida avfall i text form.²³⁴ Texten är omfattande.

²³⁴ Ibid. Sid. 43